

Zápis

ze semináře

MÍSTNÍ POPLATKY A DAŇOVÝ ŘÁD

**pořádaného odborem dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva
vnitra ve spolupráci s Ministerstvem financí**

dne 24. března 2011

Účastníkům semináře byly předány následující publikace:

1. Edice dobré správní praxe 2009: Obecní daně (místní poplatky, poplatek za komunální odpad, daň z nemovitostí)
2. Edice dobré správní praxe 2010: Práva občanů obce (obecná část)
3. Sborník Ministerstva vnitra, odboru dozoru a kontroly veřejné správy 2010

Ing. Marie Kostruhová
ředitelka odboru

Program semináře:

I. Úprava místních poplatků v OZV po přijetí daňového řádu a související judikatura Ústavního soudu

Vystupující: Mgr. Lenka Matějková, Ministerstva vnitra, odbor dozoru a kontroly veřejné správy

II. Aplikace daňového řádu na správu místních poplatků

a) Postup správce poplatku při vyměrování poplatků

b) Opravné prostředky proti platebnímu výměru a postup správce poplatku, Odpis nedoplatku pro nedobytnost, Prominutí poplatku a aplikace přechodného ustanovení daňového řádu, Přeplatek

Vystupující: JUDr. Zdeňka Jirásková, Ministerstvo financí, odbor 26 - Majetkové daně, daň silniční, poplatky a oceňování

III. Dopady daňového řádu na vymáhání nedoplatků u místních poplatků

Vystupující: Mgr. Jiří Jung, Generální finanční ředitelství, Odbor vymáhání

IV. Zkušenosti veřejného ochránce práv v oblasti místních poplatků

Vystupující: Mgr. Barbora Kubíková, Kancelář veřejného ochránce práv

V. Diskuze – odpovědi na dotazy

* * *

Seminář zahájil a všechny přítomné přivítal v zastoupení za Ing. Marii Kostruhovou, ředitelku odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra JUDr. Adam Furek z legislativně-právního oddělení tohoto odboru. Následně představil všechny přednášející, kterým současně poděkoval za ochotu a spolupráci při pořádání tohoto semináře.

* * *

I. Úprava místních poplatků v OZV po přijetí daňového řádu a související judikatura Ústavního soudu

Mgr. Lenka Matějková, Ministerstva vnitra, odbor dozoru a kontroly veřejné správy

Vážené dámy, vážení pánové,

předmětem a cílem semináře **Místní poplatky a daňový řád** je seznámit se zásadními změnami v úpravě místních poplatků a jejich následné správy, ke kterým došlo v důsledku přijetí zcela nové procesní úpravy správy daní a poplatků – zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, v platném znění (dále jen „daňový řád“ nebo „DR“), a s ním souvisejících zákonů, které se dotkly mj. také zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění (dále jen „zákon o místních poplatcích“ nebo „ZMP“).

Tematicky je tedy seminář zaměřen zejména na oblast místních poplatků, jejich úpravu v obecně závazných vyhláškách (dále jen „OZV“) a následnou správu při vybírání, vyměřování a vymáhání poplatků právě v návaznosti na některá vybraná ustanovení daňového řádu a novelizaci zákona o místních poplatcích.

Důvodem pořádání tohoto semináře je snaha reflektovat a upozornit na výše uvedené legislativní změny a jejich důsledky, včetně akcentace správného postupu při správě místních poplatků.

Protože do působnosti Ministerstva vnitra v rámci oblasti místních poplatků spadá především dozor nad zákonností OZV o místních poplatcích, budu se ve svém příspěvku věnovat této první fázi, tj. zavedení místních poplatků formou OZV obcí, přičemž bych stručně shrnula změny, ke kterým od 1. 1. 2011 došlo právě v zákoně o místních poplatcích. Druhá polovina příspěvku by pak byla zaměřena na tu praktičtější stránku věci, kde bych zmínila nejčastější nedostatky, se kterými se při posuzování OZV v rámci dozorové činnosti Ministerstvo vnitra opakovaně setkává.

* * *

Zásadním přelomem v normotvorné působnosti obcí při vydávání OZV došlo nálezy Ústavního soudu ze dne 11. prosince 2007 sp. zn. Pl. ÚS 45/06 (Jirkov) a sp. zn. Pl. ÚS 35/06 (Kořenov) ze dne 22. dubna 2008, v nichž Ústavní soud konstatoval, že **ústavní limity pro vydávání OZV obcí v jejich samostatné působnosti jsou určeny přímo článkem 104 odst. 3 Ústavy ČR**, dle kterého *zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky*. Do té doby platilo téměř neotřesitelné pravidlo, dle kterého bylo k vydání OZV vždy nezbytné speciální zmocnění v zákoně. Nyní jsou tedy obce přímo tímto čl. 104 odst. 3 Ústavy dostatečně zmocněny k ukládání povinností a nepotřebují již další výslovné zákonné zmocnění s jedinou výjimkou, a tou je vzhledem k článku 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod **možnost ukládání daní a poplatků**. Dle tohoto článku totiž *Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona*.

Tímto zákonem, jenž obcím umožňuje získávat vlastní finanční prostředky plynoucí do jejich rozpočtů a tím ovlivňovat v zákonných mezích jejich výši, je tedy **zákon o místních poplatcích**. Pouze na jeho základě a v jeho mezích mohou obce vydávat OZV, kterými na svém území zavedou místní poplatky, stanoví jejich výši a upraví další podrobnosti jejich vybírání. Výčet místních poplatků stanoví ZMP v ust. § 1 taxativně, tzn. že žádné jiné poplatky (úhrady, platby) není možné v OZV vydané na základě § 14 odst. 2 ZMP stanovit.

Zatímco stanovení místních poplatků patří dle § 14 odst. 1 a 2 ZMP do samostatné působnosti obce, která je ve svém území zavedla, jejich následná správa (vybírání, vyměřování

a vymáhání), resp. řízení o nich spadá do výkonu přenesené působnosti. To ostatně vyplývá také z ust. § 14 odst. 3 ZMP, dle kterého *Řízení o poplatcích vykonává obecní úřad*. Procesně-právním předpisem, který se použije na řízení ve věcech místních poplatků, je od 1. 1. 2011 již zmíněný **daňový řád**, který nahradil předchozí procesní úpravu – zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále též jen „ZSDP“). Protože v souvislosti s přijetím DŘ došlo ke změnám také v ZMP, vyžádaly si určité změny i úpravy OZV o místních poplatcích.

Změny zákona o místních poplatcích provedené:

- **zákonem č. 281/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím daňového řádu, s účinností od 1. 1. 2011**
- **zákonem č. 30/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, a další související zákony, s účinností od 1. 3. 2011**

Některé z těchto změn lze vnímat jako změny systematického rázu z důvodu zabránění duplicitním ustanovením, kdy určitou úpravu zmiňuje již DŘ a není tedy třeba opakovat totéž v ZMP, nebo se jedná o zpřesnění některých ustanovení.

Konkrétně:

1. **V § 3 odst. 3 (poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt) byla nahrazena slova „vybírání pro obec“ slovy „vybere a obci odvede“ a byl zrušen dovětek „ , a za poplatek ručí“.¹**

Touto změnou došlo k zpřesnění textu, aby bylo zřejmé, že plátce vybírá a odvádí poplatek obci, a tudíž přebírá zodpovědnost za jeho zaplacení obci. Vypuštění ustanovení o ručení plátce za poplatek bylo provedeno z důvodu nadbytečnosti, neboť se nejedná o ručení ve smyslu ručení za daň podle § 171 daňového řádu.

2. § 11²

Odstavec 1 § 11 ZMP doznal spíše formálního zpřesnění, kdy **došlo k jeho systematickému rozdělení do 3 odstavců** tak, aby bylo odděleno vyměření poplatku poplatníkovi (odst. 1), vyměření plátcem (odst. 2) a sankční důsledek včas nezaplacených či neodvedených poplatků nebo jejich částí spolu s informací, že zvýšením poplatku se rozumí dle ZMP příslušenství poplatku (odst. 3). Příslušenství poplatku v tomto významu totiž není obsahem ust. § 2 odst. 5 DŘ, který příslušenstvím daně rozumí *úroky, penále, pokuty a náklady řízení*,

¹ § 3 odst. 3 nově zní:

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve stanovené výši vybere a obci odvede ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla; tato osoba je plátcem poplatku.

Předchozí znění:

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve stanovené výši vybírá pro obec ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla; tato osoba je plátcem poplatku a za poplatek ručí.

² § 11 nově zní:

(1) Nebudou-li poplatky zaplacené poplatníkem včas nebo ve správné výši, vyměří mu obecní úřad poplatek platebním výměrem **nebo hromadným předpisným seznamem**.

(2) Nebudou-li poplatky odvedeny plátcem poplatku včas nebo ve správné výši, vyměří mu obecní úřad poplatek platebním výměrem k přímé úhradě.

(3) Včas nezaplacené nebo neodvedené poplatky nebo část těchto poplatků může obecní úřad zvýšit až na trojnásobek; toto zvýšení je příslušenstvím poplatku.

(4) Penále, úroky a pokuty, upravené daňovým řádem, s výjimkou pořádkových pokut, se neuplatňují.

§ 11 předchozí znění:

(1) Nebudou-li poplatky zaplacené (odvedené) včas nebo ve správné výši, vyměří obec poplatek platebním výměrem. Včas nezaplacené (neodvedené) poplatky nebo jejich nezaplacenou (neodvedenou) část může obec zvýšit až na trojnásobek. Vyměřené poplatky se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.

(2) Penále, úrok z posečkáni nebo splátek daně a úrok z prodlení podle zákona upravujícího správu daní se neuplatňují.

jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona... Zvýšení poplatku lze tedy vyměřit pouze současně s poplatkem.

Účelem této změny bylo více méně zpřesnění postupu správce poplatku při vydání platebního výměru vůči poplatníkovi v případě nezaplacení poplatku včas nebo ve správné výši a vůči plátci při neodvedení poplatku.

Dále bylo vypuštěno ustanovení o zaokrouhlování, které nyní řeší daňový řád v ust. § 146 (*Daň se zaokrouhluje na celé koruny nahoru...*).

V souvislosti s úpravou sankčního navýšení poplatku v případě jeho řádného nezaplacení (neodvedení) je namístě zmínit nálezy Ústavního soudu Pl. ÚS 9/10 (Chrástava), ve kterém bylo připuštěno omezení diskreční pravomoci správce poplatku tím, že si obec sama v OZV určí, zda sankční navýšení poplatku stanoví dle ZMP až na trojnásobek nebo sice v mezích ZMP, avšak diferencovaně či v nižší kvantifikaci, než uvádí ZMP. Dle Ústavního soudu totiž stanovení hodnoty navýšení poplatku je třeba chápat jako jednu z „podrobností“ vybírání poplatků dle ust. § 14 odst. 2 ZMP. Přestože stanovení hodnoty navýšení poplatku v tomto ustanovení výslovně uvedeno není, dle Ústavního soudu si to jistě představit lze, *neboť výčet je jednak demonstrativní a jednak kvantifikace navýšení poplatku do příkladného výčtu svou povahou zapadá. Ústavní soud nevidí důvod, aby obec, pokud může stanovit např. splatnost, úlevy či dokonce osvobození od poplatku, nemohla stanovit hodnoty jeho sankčního navýšení. Jde o úkon, který se stanovením vlastní sazby poplatku souvisí a svým způsobem na něj navazuje.*

Nový odst. 4 § 11 ZMP pak nahradil původní odst. 2 a zpřesnil výčet sankcí, které se při správě místních poplatků neuplatňují.

Zákonem č. 30/2011 Sb. doznalo ust. § 11 odst. 1 podstatné změny v možných formách rozhodnutí, kterými lze poplatek poplatníkovi vyměřit, a to doplněním o formu hromadného předpisného seznamu.

Do účinnosti této novely bylo možné poplatek vyměřit pouze platebním výměrem a nebylo možné s ohledem na ust. § 11 ZMP ve spojení s ust. § 13 ZMP, ve znění zákona č. 183/2010 Sb., vyměřit poplatek také formou hromadného předpisného seznamu, což potvrdil také Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/09 (Hradec Králové), ve kterém konstatoval, že obec není oprávněna měnit či doplňovat úpravu provedenou zákonem, resp. zavádět na svém území úpravu jinou, než jakou stanoví zákon. V daném případě město Hradec Králové vybočilo z mezí své působnosti, když pro výběr včas nezaplacených (neodvedených) poplatků stanovilo odlišně další formy rozhodnutí, které zákon o místních poplatcích neupravuje, a tedy neumožňuje. **Obec může upravit pouze hmotněprávní podmínky pro výběr místních poplatků. V procesních otázkách se musí řídit zákonem o místních poplatcích a subsidiárně zákonem o správě daní a poplatků.**

Nicméně v závěru nálezu Ústavní soud apeloval na zákonodárce, aby procesní úpravu vyměřování místních poplatků upravil tak, aby bylo obcím umožněno využívat efektivnějších a méně nákladných způsobů řešení této bezpochyby rozsáhlé a administrativně pracné agendy. **Zákon č. 30/2011 Sb.** lze mít za určitou reakci na tento apel nejen ze strany Ústavního soudu, ale i ze strany řady měst a obcí jakožto správců poplatku, kteří o tuto formu vyměřování dlouhodobě usilovali.

3. Zrušen § 12³ a § 13⁴

³ § 12:

(1) Pokud poplatník nebo plátce nesplní svoji poplatkovou povinnost stanovenou obecně závaznou vyhláškou obce, lze dlužné částky vyměřit nebo doměřit do 3 let od konce kalendářního roku, ve kterém poplatková povinnost vznikla.

(2) Byl-li před uplynutím této lhůty učiněn úkon směřující k vyměření nebo doměření poplatku, běží tříletá lhůta znovu od konce roku, v němž byl poplatník nebo plátce o tomto úkonu písemně uvědoměn. Vyměřit a doměřit poplatek lze nejpozději do 10 let od konce kalendářního roku, ve kterém poplatková povinnost vznikla.

Opět se jedná o systematickou změnu, zrušení nadbytečných ustanovení, kdy v případě lhůt pro vyměření a doměření daně (poplatku) se **uplatní prekluzivní lhůta v § 148 DŘ** (Lhůta pro stanovení daně). Úprava procesního postupu pak vyplývá z DŘ, kdy i nadále platí, že na řízení ve věcech místních poplatků se uplatní subsidiárně daňový řád (obdobně jako dříve zákon o správě daní a poplatků), nestanoví-li zvláštní zákon, tj. ZMP jinak. Ačkoliv tuto tezi již ZMP neobsahuje výslovně, lze ji dovodit z ustanovení § 2 odst. 3 DŘ (*Daní se pro účely tohoto zákona rozumí peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek*) ve spojení s § 4 DŘ (*Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, neupravuje-li jiný zákon správu daní jinak*).

- 4. V § 14 odst. 2 ZMP** byla slova „ohlašovací povinnost ke vzniku a zániku“ nahrazena slovy „vznik a zánik“ a za slovo „povinnosti,“ byla vložena slova „lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti,“.⁵

Dle důvodové zprávy se povinnost poplatníka podat ohlášení ke své poplatkové povinnosti za podmínek a ve lhůtách stanovených OZV vydanou obcí v samostatné působnosti, podřazuje pod obecná registrační pravidla a pravidla pro tvrzení daně obsažená v DŘ. V návaznosti na násl. nové ust. § 14a ZMP došlo v ust. § 14 odst. 2 ke zpřesnění příkladného výčtu toho, co může OZV obsahovat.

5. Nově vložen § 14a⁶ upravující ohlašovací povinnost přímo v ZMP

Ohlašovací povinnost je základem pro správné zjištění a stanovení poplatku, jedná se o určitou dobu daňového tvrzení, nahrazuje registrační povinnost (§ 125 - §131 DŘ), která se u místních poplatků nevyužívá. Vymezuje výčet údajů, které poplatník nebo plátce uvede v ohlášení a rovněž jsou zde vyjádřena specifika správy místních poplatků týkající se např. doručování poplatníkům se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí a nově je stanovena 15denní lhůta k ohlášení změn údajů již ohlášených. Nelze tedy stanovit lhůtu kratší, tj. úpravu, která by byla v neprospěch poplatníka.

Při formulování ohlašovací povinnosti a výčtu údajů požadovaných pro řádné splnění ohlašovací povinnosti v OZV doporučujeme dodržovat znění v § 14a odst. 1 ZMP.

Obsahem ohlašovací povinnosti by tak měly být následující informace (údaje):

- **Kdo:** identifikace daňového subjektu - §14a odst. 1 písm. a) ZMP, přičemž pojem „obecný identifikátor“ vymezuje ust. § 130 odst. 3 DŘ tak, že pro fyzické osoby je jím rodné číslo, popřípadě jiný obecný identifikátor, stanoví-li tak zákon, a u právnické osoby identifikační číslo.

⁴ § 13: O řízení ve věcech poplatků platí zvláštní předpisy, pokud tento zákon nestanoví jinak.

⁵ § 14 odst. 2 tak nově zní: Poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků. U poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.

⁶ § 14a

(1) V ohlášení poplatník nebo plátce uvede

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení nebo název nebo obchodní firmu, obecný identifikátor (14a), byl-li přidělen, místo pobytu nebo sídlo, místo podnikání, popřípadě další adresu pro doručování; právnická osoba uvede též osoby, které jsou jejím jménem oprávněny jednat v poplatkových věcech,
- b) čísla všech svých účtů u poskytovatelů platebních služeb, včetně poskytovatelů těchto služeb v zahraničí, užívaných v souvislosti s podnikatelskou činností, v případě, že předmět poplatku souvisí s podnikatelskou činností poplatníka nebo plátce,
- c) údaje rozhodné pro stanovení výše poplatkové povinnosti.

(2) Poplatník nebo plátce, který nemá sídlo nebo bydliště na území členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, uvede kromě údajů požadovaných v odstavci 2 adresu svého zmocněnce v tuzemsku pro doručování.

(3) Dojde-li ke změně údajů uvedených v ohlášení, je poplatník nebo plátce povinen tuto změnu oznámit do 15 dnů ode dne, kdy nastala.

14a) § 127 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

- **Co:** údaje rozhodné pro stanovení výše poplatkové povinnosti - § 14a odst. 1 písm. c) ZMP. Protože každý místní poplatek má svá specifika, pak právě údaje rozhodné pro stanovení výše poplatkové povinnosti se budou u jednotlivých poplatků lišit.⁷ Podřadit zde lze i povinnost ohlásit skutečnosti zakládající nárok na úlevu nebo osvobození od poplatku.

Ust. § 14a odst. 1 písm. b) a § 14a odst. 2 ZMP, jak již bylo řečeno, zohledňují specifika správy poplatků např. při doručování poplatníkům se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí nebo se týkají informací o účtech, souvisí-li předmět poplatku s podnikatelskou činností poplatníka nebo plátce.

- **Do/kdy:** lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti - § 14 odst. 2 ZMP

Doporučujeme stanovení minimálně 8denní lhůty vzhledem k tomu, jakým způsobem k lhůtám přistupuje DŘ v § 32 odst. 2: *Lhůtu kratší než 8 dnů lze stanovit jen zcela výjimečně pro úkony jednoduché a zvláště naléhavé. Lhůtu kratší než 1 den může správce daně stanovit osobě zúčastněné na správě daní jen s jejím souhlasem.*

6. Zrušen § 16 upravující prominutí poplatku

Od 1. 1. 2011 nelze využít institutu individuálního prominutí poplatku a jeho příslušenství. Dle důvodové zprávy se jedná o *ustanovení nadbytečné, neboť ustanovení § 11 odst. 3 dává obecnímu úřadu dostatečný prostor správního uvážení při event. zvýšení poplatku, a není tudíž důvod k následnému promíjení poplatku nebo jeho příslušenství a otevření prostoru pro možné korupční jednání.*

K odstranění tvrdosti dopadu regulace v OZV lze stanovit na základě § 14 odst. 2 ZMP pouze obecné úlevy či osvobození od poplatku, přičemž taková ustanovení nesmějí být založena na ústavně nepřípustném rozlišování neboli diskriminaci.

Osvobozením je třeba chápat úplné vyjmutí z poplatkové povinnosti, kdežto úlevou se rozumí snížení poplatkové povinnosti. Osvobození od místního poplatku totiž znamená, že poplatník místního poplatku z důvodu skutečností spočívajících ve vlastnostech jeho osoby či skutečností spočívajících v charakteru jím vykonávané činnosti je osvobozen od povinnosti platit místní poplatek, místnímu poplatku však podléhá, stále jde o poplatníka, jen osvobozeného od poplatkové povinnosti, ovšem nikoliv automaticky také např. od povinnosti ohlašovací.⁸

Na obcí stanovené osvobození či úlevy má poplatník právní nárok přímo z příslušné OZV, kdežto u individuálního prominutí povinnosti platit místní poplatek záleželo na posouzení (správním uvážení) správce poplatku.

S tím souvisí i přechodné ustanovení Čl. IX bod 2. zákona č. 281/2000 Sb.:

1. *Právní vztahy vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se posuzují podle dosavadních právních předpisů.*

2. *Žádosti o prominutí poplatku nebo jeho příslušenství, které byly podány podle dosavadních právních předpisů a které nebyly vyřízeny do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se posoudí podle podmínek obsažených v dosavadních právních předpisech.*

⁷ Např. u poplatku ze psů (§ 2 ZMP) je to například stáří a počet držených psů, u poplatku za užívání veřejného prostranství (§ 4 ZMP) předpokládaná doba, způsob, místo a výměra užívání veřejného prostranství, u poplatku ze vstupného (§ 6 ZMP) druh akce, datum, hodinu a místo jejího konání, výši vstupného, u poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst (§ 10 ZMP) počet a označení vozidel, na které je povolení k vjezdu vydáváno, dobu na kterou je povolení vydáváno, atd.

⁸ viz též nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 30/06 ve věci obecně závazné vyhlášky města Ostrov č. 6/2003, o místním poplatku ze psů, publikován pod č. 190/2007 Sb.

Nejčastější nedostatky OZV o místních poplatcích, se kterými se Ministerstvo vnitra setkává při své dozorové praxi:

Ohlašovací povinnost:

- Stanovena pouze písemná forma pro splnění ohlašovací povinnosti (rozpor s § 71 DŘ) – obdobně stanovení formulářů k ohlášení jako jediného možného způsobu splnění ohlašovací povinnosti. Ze znění OZV by měla být patrna dobrovolnost využití takového formuláře. Správce poplatku je povinen přijmout ohlášení, které obsahuje všechny požadované údaje, byť na jiném tiskopise.
- Nedodržení zákonné 15denní lhůty ke splnění ohlašovací povinnosti, dojde-li ke změnám v ohlášených údajích (rozpor s § 14a odst. 3 ZMP).
- Stanovení povinnosti každoročně dokládat, že nárok na osvobození trvá – s ohledem na zákonné ust. § 14a odst. 3 ZMP a princip šetřit práva (nezatěžovat) poplatníka to již nelze. Protože se jedná změnu v poskytnuté informaci, zda nárok na osvobození vznikl či zanikl, uplatní se § 14a odst. 3 ZMP a v něm stanovená 15denní lhůta. Při pochybnostech, zda osvobození trvá, má správce poplatku řadu instrumentů dle DŘ, kterak tuto skutečnost ověřit.
- Stanovení povinnosti pořizovat protokol o zahájení a ukončení provozu také u jiných technických herních zařízení. Tato povinnost je dána pouze u VHP dle § 5 vyhlášky č. 223/1993 Sb., o hracích přístrojích, proto ji nelze v OZV požadovat závazně v rámci ohlašovací povinnosti po provozovateli jiných technických herních zařízení povolených Ministerstvem financí.
- Požadovat další údaje nesouvisející s předmětem poplatku – rozpor s § 14a odst. 1 písm. c) ZMP.

Vedení a předkládání evidenční knihy:

- Vedení evidenční knihy – povinné zapisování dalších údajů, než jaké stanoví zákon (rozpor s § 3 odst. 4 ZMP, event. § 7 odst. 3 ZMP).
- Stanovení povinnosti předkládat např. pololetně evidenční knihu ke kontrole správci poplatku. Předkládat evidenční knihu je poplatník povinen až na výzvu správce poplatku při výkonu jeho kontrolní činnosti. Akceptovat v OZV lze ustanovení, které pouze informuje o povinnosti plátce či poplatníka předkládat evidenční knihu ke kontrole obecně nikoli v již předem daných intervalech (termínech).

Sankční ustanovení:

- Odkazování na zrušený ZSDP, resp. na sankce v něm stanovené (viz např. dřívější formulace typu „*Tomu, kdo nesplní povinnost nepeněžitě povahy ve lhůtě stanovené touto vyhláškou, může správce poplatku uložit pokutu ve smyslu ustanovení § 37 a § 37a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů*“) – dané znění plnilo do 31. 12. 2010 informační úlohu o možnosti uložení pokuty za nesplnění povinností nepeněžitě povahy dle § 37 a 37a zákona o správě daní a poplatků. Od 1. 1. 2011 po nabytí účinnosti DŘ však lze pro případy vynucení plnění ohlašovací povinnosti využít pořádkové pokuty podle § 247 odst. 2 tohoto zákona, dle kterého za nesplnění procesní povinností nepeněžitě povahy po předchozí výzvě a při splnění podmínky podle § 247 odst. 3 daňového řádu může správce poplatku uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč. Pokutu podle tohoto ustanovení lze však uložit pouze do doby, než správce poplatek vyměří platebním výměrem na základě použití pomůcek. Jinými slovy, pořádkovou pokutu nelze použít jako sankci (trest), ale jako prostředek k získání součinnosti poplatníka pro správné stanovení výše poplatku. Ustanovení § 250 daňového

řádu upravující pokutu za opožděné tvrzení daně nelze použít, neboť to vylučuje nové ustanovení § 11 odst. 4 ZMP.

Splatnost poplatku:

- Nestanovení, špatné stanovení splatnosti – vede k neaplikovatelnosti OZV – nemožnosti poplatek vybrat.

Poplatek ze psů:

- Nereflektována změna osoby poplatníka z vlastníka na držitele psa.
- Zpoplatnění držení psa mladšího 3 měsíců (nebo vůbec jakékoliv rozšíření předmětu poplatku nad rámec ZMP i u jiných poplatků).

Poplatek ze vstupného:

- Ukládání povinnosti *předložit správci poplatku vstupenky k orazítkování* před konáním akce.
- Povinnost *předložit správci poplatku ke kontrole neprodané vstupenky*.
- Stanovení náležitostí, jak mají vstupenky vypadat, resp. jaké údaje mají obsahovat, jde již nad rámec zákona - uložení takového povinnosti není možné považovat za úpravu podrobností vybírání poplatku ve smyslu ustanovení § 14 odst. 2 ZMP. Je třeba rozlišovat, zda se jedná o uložení povinnosti obecně předložit vstupenky v rámci ohlašovací povinnosti před konáním akce (přípustné) a povinnosti předložit vstupenky k orazítkování či předložit neprodané vstupenky (nad rámec zákona).

Poplatek za užívání veřejného prostranství:

- Vázání zániku poplatkové povinnosti u poplatku za užívání veřejného prostranství na uvedení veřejného prostranství do původního stavu a s tím související stanovení povinnosti ohlásit správci poplatku uvedení veřejného prostranství do původního stavu. S ohledem na hlavní účel veřejného prostranství, kterým je primárně jeho obecné užívání, **doporučujeme**, aby namísto slov *veřejné prostranství bylo uvedeno do původního stavu* jako vhodnější užit slov *veřejné prostranství bylo uvedeno do stavu způsobilého k obecnému užívání*. Pokud by totiž bylo uvedením do původního stavu rozuměno např. znovuzatrvnění plochy porušené jejím užíváním, byl by nucen poplatník platit poplatek i za dobu, kdy již veřejné prostranství fakticky neužívá. Akceptovat lze formulaci „uvedení do původního stavu“ v případě, kdy by např. v závorce nebo v poznámce pod čarou byl tento pojem vysvětlen demonstrativním výčtem.⁹
- U poplatku za užívání veřejného prostranství spočívajícího v umístění zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb nezřídka dochází k *podřazení a stanovení sazby taktéž za manipulační prostor k uvedeným zařízením*. Plochy veřejného prostranství, které slouží k vykládání, nakládání či přenášení zboží z aut, nebo prostranství, kde se pohybují zákazníci, není možné v rámci poplatku za umístění zařízení sloužícího pro poskytování prodeje nebo služeb zpoplatnit.

Manipulační plocha v souvislosti s užíváním veřejného prostranství pro umístění prodejních zařízení (tj. manipulační plocha chápaná jako veřejné prostranství, které slouží k vykládání, nakládání či přenášení zboží z aut, nebo prostranství, kde se pohybují

⁹ S odkazem na rozsudek Nejvyššího ČR soudu ze dne 7. září 2004, sp. zn. 22 Cdo 1567/2004, jenž vykládá pojem „šikanózní výkon práva“ jako „... takový výkon práva, jehož jediným cílem je poškodit jiného. Jednání, které je šikanózní anebo které je zneužitím práva, je v rozporu s dobrými mravy, a proto mu lze odepřít ochranu.“ je třeba pojem uvedení do původního stavu vykládat v širším smyslu nikoli doslovně. Ministerstvo vnitra proto tento formulační nedostatek v OZV obcím doporučuje zpřesnit pouze v rovině metodické nikoli dozorové.

zákazníci) nelze jako taková zpoplatnit sazbou místního poplatku za užívání veřejného prostranství spočívajícího v umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb. Tento manipulační prostor však lze podřadit pod zvláštní užívání spočívající např. v umístění stavebních nebo reklamních zařízení, umístění skládek apod. Zde záleží na správci poplatku, kterou sazbu z OZV využije pro správné zjištění, stanovení a zabezpečení úhrady poplatku.

- Zvýšení sazby až na desetinásobek u cirkusů – v rozporu s ust. § 4 odst. 4 věty druhé ZMP.
- Stanovení sazby na atrakci nikoli na m² záboru veřejného prostranství.
- Nedostatečné vymezení (specifikace) veřejného prostranství pro účely jeho zpoplatnění – v rozporu s ust. § 14 odst. 2 věty poslední ZMP a s principem určitosti právní normy a s principem právní jistoty adresátů normy.

Z konstantní judikatury Ústavního soudu (např. sp. zn. Pl. ÚS 14/95, Pl. ÚS 21/02, Pl. ÚS 1/05 nebo Pl. ÚS 35/06) rovněž vyplývá, že „...obec, též s ohledem na právní jistotu poplatníků místních poplatků, musí při stanovení místního poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství v obecně závazné vyhlášce dostatečně konkrétně a přesně určit místa, za jejichž zvláštní užívání bude místní poplatek vybírán, tak, aby nemohlo dojít k jejich záměně, přičemž prostá transpozice legální definice veřejného prostranství dle § 34 zákona o obcích do obecně závazné vyhlášky takový ústavní požadavek právní jistoty poplatníků pro účel stanovení místních poplatků nesplňuje. Zpoplatnění se totiž nemusí týkat všech veřejných prostranství. Proto je nutné provést přesnou specifikaci veřejných prostranství pro zvláštní užívání uvedením názvu místa nebo jinak blíže charakterizovat jejich umístění v obci, aby byla vyloučena jejich záměna a současně aby nebyla narušena právní jistota občanů.

Obec může v OZV vymezit veřejná prostranství (pozitivně nebo negativně) několikerým způsobem:

- 1) písemnou formou (úplný výčet) přímo v textu vyhlášky či v její příloze, tvořící nedílnou součást vyhlášky,
- 2) graficky - jednoduchou mapkou či plánkem, která je rovněž nedílnou součástí OZV,
- 3) kombinací obou metod.

Např. ustanovení, že za veřejná prostranství se dále považují pozemní komunikace, tj. silnice, místní a účelové komunikace, veřejná zeleň a další prostory přístupné každému bez omezení je velmi neurčité a široké, navíc s využitím právně neurčitého pojmu „další prostory přístupné každému bez omezení“ nezajišťuje právní jistotu adresátů OZV a je proto v rozporu s 14 odst. 2 věty poslední zákona o místních poplatcích, dle které obec u poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.

Sazba poplatku x paušál:

U jednotlivých druhů poplatků je ZMP stanovena pevná sazba, kterou mohou obce určit v OZV, přičemž u některých poplatků je možno stanovit paušální částku poplatku:

- a) *Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt* - § 3 odst. 5 - Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.
- b) *Poplatek za užívání veřejného prostranství* - § 4 odst. 4 - Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.
- c) *Poplatek ze vstupného* - § 6 odst. 3 - Obec může po dohodě s poplatníkem poplatek stanovit paušální částkou.
- d) *Poplatek z ubytovací kapacity* - § 7 odst. 4 - Obec může po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek roční paušální částkou.

e) *Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem - § 10 odst. 3 - Obec může po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek také paušální částkou.*

Nedostatky v OZV týkající se stanovení sazby paušální částkou:

- Stanovení sazeb nad rámec zákonných limitů.
- Stanovení paušální částky (po dohodě s poplatníkem) bez uvedení konkrétní výše paušálu přímo v OZV.

Výše paušální částky musí být uvedena v OZV tak, aby platila pro všechny poplatníky stejně. O výši paušální částky nikdy nerozhoduje obecní úřad a nelze tudíž stanovovat poplatek paušální částkou až po dohodě obce s poplatníkem, aniž by sazba této paušální částky byla uvedena v OZV obce.

Výše paušální částky musí být předmětem právní úpravy přímo v OZV, nikoliv až jednotlivého poplatkového řízení.

Co se rozumí „Po dohodě s poplatníkem“ vymezuje Ústavní soud např. v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 20/06: „... předmětem dohody může být pouze to, jestli obec bude vybírat daň v podobě OZV, nebo ve výši paušálu stanoveném obcí. Paušální částku nelze stanovit ad hoc pro konkrétní individuální případ, ale sazba paušálu musí být v OZV konkrétně vymezena s tím, že na „dohodě s poplatníkem“ bude pouze otázka, zda se v jeho případě aplikuje poplatek stanovený procentní sazbou nebo paušálně. Pokud by obec v OZV svěřila až správci poplatku právo stanovit poplatek po dohodě s poplatníkem paušální částkou, jednala by v rozporu s § 6 odst. 3 věta druhá ve spojení s § 14 ZMP. Oprávnění stanovit na žádost poplatníka poplatek paušální částkou by muselo být výslovně stanoveno zákonem.“

- Stanovení denní paušální částky – nelze již z povahy pojmu a smyslu paušálu.
- Stanovení paušálu bez současného stanovení sazby za den a m² záboru veřejného prostranství – při nepoměru výše paušálu k výši sazby, která by vycházela na den, je třeba upozornit na možné riziko při odvolání poplatníka proti platebnímu výměru. Vždy by měla být zachována určitá proporcionalita mezi příslušným paušálem a denní sazbou.
- Zvýšení sazby až na desetinásobek u cirkusů – rozpor s § 4 odst. 4 ZMP, který v druhé větě umožňuje zvýšení sazby na desetinásobek pouze za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí.
- Stanovení sazby na jednotlivou atrakci a den nikoli na m² a den záboru veřejného prostranství.

Např. OZV stanoví **paušální poplatek ve výši 100 Kč za jednotlivou atrakci při použití veřejného prostranství pro provoz lunaparku, cirkusu a jiných podobných atrakcí.** Stanovení paušální částky za užívání veřejného prostranství je dle § 4 odst. 4 ZMP možné, nicméně musí být patrné, k jakému časovému období se stanovená paušální částka váže. Může to být paušální částka týdenní, měsíční nebo roční; paušální částku vztahující se ke dni stanovit nelze.

- Stanovení sazby poplatku za systém komunálního odpadu sice v maximální možné výši 500,- Kč avšak v nesprávném rozložení této sazby do dvou složek dle § 10b odst. 3 ZMP (např. 0,- Kč a 500,- Kč).

Sazba tohoto poplatku je stanovena jako dvousložková a tvoří ji součet částky ve výši až 250 Kč za poplatníka a kalendářní rok a částky stanovené obcí na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, opět maximálně ve výši až 250 Kč za poplatníka a kalendářní rok. V rozporu s ust. § 10b odst. 3 ZMP je tak stanovení sazby poplatku rozložením na částku za poplatníka a kalendářní rok na částku 0,- Kč a částku 500,- Kč.

Osvobození x prominutí:

- Stanovení možnosti individuálního prominutí poplatku na žádost poplatníka – rozpor s ust. § 14 odst. 2 ZMP – vzhledem ke zrušení této možnosti v dřívějším ust. § 16 ZMP.
- Podmiňování nároku na osvobození plynoucí přímo ze ZMP stanovením dalších povinností.

Způsoby platby poplatku:

- Stanovení platby pouze hotově nebo pouze bezhotovostním převodem na určený účet - pro účely poplatkové vyhlášky lze uvažovat, že se jedná o všechny, resp. nejčastější způsoby platby poplatku, tzn. jsou-li oba tyto způsoby v OZV uvedeny, je taková úprava ze strany MV akceptovatelná. Pokud však OZV stanoví pouze možnost platit poplatek hotově nebo pouze bezhotovostním převodem, dochází již k určitému omezování (krácení) práv poplatníka a taková ustanovení jsou shledávána v rozporu s § 163 odst. 3 DŘ.

Správce daně nemůže odmítnout platbu poplatníka provedenou hotově na pokladně obecního úřadu, byť OZV stanoví možnost pouze bezhotovostní platby, jelikož zákon, tj. předpis vyšší právní síly, tuto formu umožňuje.

Nepřesné přejímání zák. citace:

- Doslovné přejímání zákonného znění představuje tzv. *superfluum* (ustanovení nadbytečné k zákonné úpravě), nicméně deklarace zákonné povinnosti znovu v OZV bez dalšího nezpůsobuje nezákonnost takové OZV (uplatní se zásada *superfluum non nocet – zbytečné neškodí; raději víc než méně*).¹⁰ Je-li ustanovení zákona parafrázováno, záleží na konečném významu takové obměny. **Do rozporu se zákonem se může dostat nepřesný opis, ze kterého vyplývá jiný výklad (závěr), než jaký byl zamýšlen zákonodárcem.** Vždy je proto vhodné, je-li do OZV převzato zákonné ustanovení ať už doslovně nebo v určité modifikaci, odkázat přímo v článku OZV nebo odkazem v poznámce pod čarou na příslušné ustanovení zákona.
- Poznámky pod čarou nemají normativní význam, proto nepřesně opsané citace zákona, neaktuální odkazy na již neplatné či zrušené zákony apod. nezakládají samy o sobě nezákonnost OZV. Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 22/99 je posláním poznámek pod čarou či vysvětlivek pouhé zlepšení přehlednosti a orientace v právním předpisu formou legislativní pomůcky, která z povahy věci nemůže stanovit závazná pravidla chování nebo pravidla pro interpretaci daného ustanovení.
- Při transponování znění zákona do OZV však vždy záleží, jak je příslušná problematika formulována a jaký účel její autor sleduje. Nezřídka se stává, že obce při tvorbě OZV nepostřehnou v jimi navrhovaném znění jinou možnou interpretaci či nechtěný dopad normy v praxi, kdy ustanovení není sice v rozporu se zákonem, nicméně vede k aplikačním potížím, špatné vymahatelnosti či dokonce k neaplikovatelnosti. Při tvorbě OZV lze proto doporučit pravidlo opačné k výše uvedenému superfluu a sice – méně je někdy více, obzvlášť pokud, jak konstatoval Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 23. listopadu 2004, č. j. 2 Afs 122/2004-69 (publikovaný pod č. 474 ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 3/2005), je-li OZV nesrozumitelná a nepředvídatelná, musí jít negativní následky této právní úpravy k tíži autora, a nikoliv adresáta právního předpisu.

* * *

Dotazy a názory z pléna:

¹⁰ Viz též nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/97 (Mníšek pod Brdy) nebo nálezu sp. zn. Pl. ÚS 69/04 (Ústí nad Labem)

Dotaz – Mgr. Martin Koniček, KÚ Jihomoravského kraje:

Nechystá MV ve spolupráci s MF změnu vzorové OZV o místním poplatku za provozovaný výherní hrací přístroj nebo jiné technické herní zařízení povolené MF podle jiného právního předpisu? Dosud je ve vzoru zastáván výklad za povolený/provozovaný VHP a povolené jiné technické herní zařízení. Myslíme si však, že by zpoplatnění obou těchto herních zařízení mělo být totožně stanoveno za provozovaný přístroj, byť by byl potom postup pro správce poplatku náročnější. Když jsme se tím totiž zabývali při odvolacích řízeních, dospěli jsme k závěru, že pokud by se zachovalo zpoplatnění za povolené jiné technické herní zařízení nezávisle na tom, zda je také provozované či nikoli, dostal by se takový postup do rozporu se ZMP co do okamžiku vzniku poplatkové povinnosti.

Odpovídá – Mgr. Matějková, MV:

Předmětná vzorová OZV byla tvořena ve spolupráci s MF a dle jeho metodického doporučení, které vychází z jazykového a systematického výkladu vymezení předmětu poplatku v ust. § 10a ZMP, ze kterého lze dovodit, že pojem „provozovaný“ lze vztahovat pouze k VHP. Povolená jiná technická herní zařízení jsou předmětem poplatku bez ohledu na skutečnost, zda jsou provozována či nikoliv. Toto stanovisko respektuje skutečnost, že problematiku nelze zužovat pouze na výklad nového slovního spojení, ale je nutno brát v úvahu všechna ustanovení, jichž se novela dotkla se zaměřením na předmět poplatku. V současné době, pokud nedojde k názorovému posunu na MF, v jehož kompetenci je výklad ZMP, MV o změně vzorové OZV v nastíněném smyslu neuvažuje. Pokud však obec stanoví poplatkovou povinnost u všech herních zařízení v návaznosti na jejich faktický provoz, MV taková ustanovení akceptuje jako sice nepřesná, přesto výkladem odvoditelné úlevy či osvobození od poplatku. Ve vzorové OZV nicméně doporučujeme uvádět tyto případy přesněji do samostatného ustanovení upravující úlevy a osvobození.

Dle aktuálních informací ředitele odboru 34 - Státní dozor nad sázkovými hrami a loteriemi MF se pracuje na aktualizaci metodického sdělení MF z 6. 8. 2010, ale k této otázce či poskytnutí bližších informací bych předala slovo JUDr. Jiráskové.

Odpovídá – JUDr. Jirásková, MF:

Pokud jde o vymezení předmětu tohoto poplatku, ten je vymezen v ZMP, který říká, že poplatku podléhá každý povolený VHP a dále každé jiné technické herní zařízení povolené MF. Je otázka, jak se k tomuto poplatku postaví obec, zda jej vůbec chce zavádět a vybírat. Pokud ano, zda chce zpoplatňovat pouze VHP tak, jak to činila do 16. 6. 2010, kdy nabyla účinnosti předmětná novela ZMP - zákon č. 183/2010 Sb., anebo zda chce zpoplatňovat i jiná technická herní zařízení, a to všechna, která jsou povolena anebo pouze ta, která jsou povolena a současně provozována.

Pokud by obec došla k závěru, že chce zpoplatňovat jen provozovaná technická herní zařízení, tak bych se přimlouvala za to, aby tuto skutečnost ošetřila v OZV prostřednictvím úlev anebo osvobození od poplatku, nikoliv ve vymezení jeho předmětu. Je pouze na obci, jakou úpravu si zvolí, ač je potom ten poplatek náročný na správu. Ze zpráv od obcí i z jednání provozovatelů, kteří poměrně rychle reagují na jakoukoliv metodiku MF dalším výkladem, jakož i z praxe obcí lze vidět, že správa tohoto poplatku je nepochybně náročná. Nicméně, a to je trochu do vašich řad, nabyla jsem dojmu, že obec si mnohdy zjednodušuje svoji práci jako správce poplatku v tom, že ne zcela prvořadě využívá institut pro vyměření poplatku, kterým je ohlašovací povinnost. Je tedy třeba trvat na tom, aby poplatník plnil svou ohlašovací povinnost a se správcem poplatku komunikoval. Nástroje na to, jak donutit poplatníka k součinnosti, daňový řád dává. Nejdříve správce poplatku komunikuje s poplatníkem, který v rámci ohlašovací povinnosti musí sdělit údaje rozhodné pro vyměření místního poplatku. Víme, že mnozí poplatníci ne zcela řádně plní svoji ohlašovací povinnost, když nahlásí centrální jednotku, ale např. 32 dalších videoterminálů, které jsou na ni napojené, již neohlásí. Už zde by měl správce poplatku reagovat, že nebyla řádně

plněna ohlašovací povinnost a vyzývat provozovatele k doplnění takového neúplného ohlášení. Tou výzvou, kterou by použil obecní úřad k doplnění, je výzva podle § 92 odst. 4 daňového řádu, tj. výzva, která se uplatňuje v rámci dokazování.

Obec také může na poplatníkovi požadovat, aby předložil listinné důkazy (např. příslušná povolení MF), protože důkazní břemeno nese poplatník. Pokud ani poté poplatník řádně nekomunikuje, přichází v úvahu institut pořádkové pokuty. Další možnost, kterou má obecní úřad k dispozici jako správce poplatku, je požádat o poskytnutí informace další orgány veřejné správy, především finanční úřady, které mají informace o provozovaných herních zařízeních. Mohou finančnímu úřadu i ohlásit nebo oznámit, že provozovatel neplní vůči správci poplatku řádně své povinnosti a nechť se k takovému provozovateli vypraví minimálně na dohlídkovou činnost. V nejzazším případě lze také požádat o další informace MF, konkrétně odbor 34, aby sdělil, která zařízení na území obce povolil. Neříkám, že je to jednoduché, ale správce poplatku má v rukou instituty, aby tento poplatek řádně vybral.

Dotazující - Mgr. Martin Koníček, KÚ Jihomoravského kraje:

Proces, jak dosáhnout vyměření, je nám celkem jasný, jen jsme se nesmířili s tím, že by předmětem tohoto poplatku mělo být povolené jiné technické herní zařízení, protože pak se dostávám k situaci, jak určit místní příslušnost správce poplatku, protože ta by se pak musela v průběhu na základě něčeho měnit. Když jsem se tím zabýval, narazil jsem u místní příslušnosti na to, že by to asi nemělo být povolené jiné technické herní zařízení, protože na základě toho já neurčím místní příslušnost, resp. bych musel říct, že místní příslušnost mi neurčuje zákon, nýbrž rozhodnutí MF o povolení provozu jiných technických herních zařízení.

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Problém by vám mohlo vyřešit metodické doporučení MF, které má v gesci odbor 34, který vypracovává příkladný výčet jiných technických herních zařízení spadajících do této množiny a také způsob, jak na ně aplikovat místní poplatek. Např. u videoloterijních terminálů, které nás asi nejvíc trápí, je místní příslušnost určena podle toho, kde je ten videoterminál umístěn, a kde je konečný styk s hráčem, resp. kde bude realizována ta skutečná hra, konečný výstup. Doufám, že v brzké době bude tato činnost ukončena a vy byste měli toto metodické doporučení dostat k dispozici.

Doplňuje - Mgr. Prokop, MV:

Rád bych v této souvislosti upozornil na připravovaný seminář pracovně nazvaný „Hazard“, který pořádá MV ve spolupráci s MF dne 28. 4. 2011 a jehož stěžejním bodem bude vystoupení zástupců odboru 34 - Státní dozor nad sázkovými hrami a loteriemi. Právě na tomto semináři by měly být více řešeny dotazy směřující k místnímu poplatku za provozovaný VHP nebo jiné technické herní zařízení povolené MF podle jiného právního předpisu.

Reaguje - JUDr. Jirásková, MF:

MF může podávat jen metodická doporučení a případná výkladová stanoviska, takže chápu vaše obavy, pokud by došlo k soudním sporům. Nicméně je otázka, co vy jako krajský úřad budete v rámci své metodické činnosti obcím doporučovat a jak se ta která konkrétní obec zařídí. Zda bude zpoplatňovat jen fakticky provozovaná nebo všechna povolená jiná technická herní zařízení.

Pozn. MV: MF je výkladovým garantem ZMP, DŘ i zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v platném znění (dále jen „zákon o loteriích“), poskytuje ÚSC metodická doporučení. Vzhledem k tomu, že se zde jedná o přenesený výkon státní správy, OÚ i KÚ jsou povinni výkladová stanoviska MF respektovat.

Dotazující - Mgr. Martin Koníček, KÚ Jihomoravského kraje:

Soudní spory určitě budou, bude to asi i obtížné. Jak zaznělo, že místní příslušnost je dána umístěním koncového terminálu, pak se zase dostávám do okamžiku, že se místní příslušnost určí třeba i 3 měsíce poté, co byl jednotlivý terminál povolen, a takové případy samozřejmě jsou. V odvolacích řízeních jsme ty rozdíly měli až několikaměsíční. Naštěstí jsme měli předmět vymezen na „provozovaný“, ale obecně si provozovatelé asi nebudou chtít nechat zpoplatnit terminály, které vůbec neprovozovali. My samozřejmě tak, jak jsou přijímány vyhlášky, respektujeme obojí znění, neboť jsou to pro nás obecně závazné právní předpisy, proto pak bude spíše na straně soudu, který se může opřít o Ústavu a říct, že ho vyhláška nezajímá, protože si ji vyloží třeba jako nezákonnou a naše rozhodnutí zruší pro nezákonnost, protože jiný zrušovací důvod neshledá. Jde o to předejít zbytečným komplikacím, když by se pak řízení vrátilo zpět na obce, které by musely platit i případný úrok z neoprávněně vybrané částky.

II. Aplikace daňového řádu na správu místních poplatků

JUDr. Zdeňka Jirásková, Ministerstvo financí, odbor 26 - Majetkové daně, daň silniční, poplatky a oceňování

Místní poplatky jsou zahrnovány do oblasti daní, které směřují přímo do rozpočtu obce, proto na řízení v oblasti místních poplatků je vedle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMP“ nebo „zákon o místních poplatcích“) aplikován také zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění zákona č. 30/2011 Sb. (dále jen „DŘ“ nebo „daňový řád“), dle jehož § 4 DŘ se daňový řád nebo jeho jednotlivá ustanovení použijí, neupravuje-li jiný zákon správu daní jinak.

Předmět správy daní § 2 DŘ

Daní se rozumí peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek. Daň zahrnuje i příslušenství daně. Za **příslušenství místního poplatku** se považuje jeho zvýšení, náklady řízení a pořádková pokuta. Osud daně však nesledují náklady řízení a pořádková pokuta a za příslušenství daně se nepovažuje pokuta uložená za přestupek podle ust. § 246 DŘ.

Pro oblast místních poplatků je třeba upozornit na technickou novelu daňového řádu - zákon č. 30/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, a další související zákony, která se dotkla ust. § 11 ZMP tak, že nově je možné u poplatníků (nikoli plátců) vyměřit místní poplatky nejenom platebním výměrem, ale i hromadným předpisným seznamem. Hromadný předpisný seznam obce využijí zejm. v té oblasti, kde daňová povinnost stíhá široký okruh poplatníků. V této souvislosti se nabízí poplatek ze psů a poplatek za provoz systému nakládání s komunálním odpadem, tak jak to doporučoval i Ústavní soud.

Subjekty správy místních poplatků § 6 DŘ

Pokud jde o **subjekty správy místních poplatků**, pohybujeme se v jiných pojmech, které daňový řád užívá a tyto subjekty vymezuje jako **subjekty zúčastněné na správě daní** nebo tedy **na správě místních poplatků**, kam se řadí – poplatkový subjekt (poplatník a plátcé poplatku) a třetí osoby (jiné fyzické nebo právnické osoby). Obecnou definici pojmů plátcé a poplatníka už v daňovém řádu nemáme, a to proto, že byla považována za nadbytečnou, jelikož tyto osoby definují hmotně-právní daňové zákony, které zároveň stanoví povinnost platit daň nebo daň odvádět nebo ji nějakému subjektu srážet. Ust. § 20 odst. 1 DŘ pouze obecně říká, že *daňovým subjektem je osoba, kterou za daňový subjekt označuje zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo jako plátcé daně.*

Za **správce poplatku** jsou považovány příslušné obecní úřady, které však stojí mimo osoby zúčastněné na správě. Správce poplatku není zahrnován mezi osoby zúčastněné na správě, neboť se tím zdůrazňuje skutečnost, že je to právě správce poplatku, který celé daňové řízení

řídí. Má způsobilost být účastníkem občanského soudního řízení ve věcech souvisejících se správou místních poplatků a má v daňovém řízení určitá oprávnění (§ 11 DŘ) jako vést jednotlivá daňová (poplatková) řízení, provádět vyhledávací činnost, kontrolovat plnění povinností osob zúčastněných na správě daní, vyzývat ke splnění povinností, zabezpečovat placení daní, zřizovat a vést registry a evidence poplatkových subjektů a jejich poplatkových povinností (pouze za předpokladu, že tyto registry zřizuje a využívá pro oblast daní, tj. k tomuto jedinému cíli) a ve správné výši a v řádných termínech zabezpečit plnění platebních povinností.

Činnost správce poplatku je vykonávána prostřednictvím **úředních osob**, což je nový termín, který se v daňovém řádu objevil. Dříve se používal pojem pracovník správce daně. Úřední osobou je zaměstnanec obecního úřadu, který se prokazuje služebním průkazem, popř. jiným způsobem. O tom, kdo je v dané věci úřední osobou, správce poplatku na požádání informuje osobu zúčastněnou na řízení. Úřední osoba na požádání sdělí své jméno, příjmení, služební nebo obdobné označení a ve kterém org. útvaru je zařazena.

Zavedení místních poplatků viz § 14 ZMP

Pokud jde o **zavedení místních poplatků formou obecně závazných vyhlášek**, o tom podrobně hovořila Mgr. Matějková. Vytknout lze pouze, že nová úprava v § 14 ZMP není zrovna nejšťastnější. Dříve jsme byli zvyklí na to, že obsahem OZV bylo stanovení ohlašovací povinnosti ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti. Dnes (s účinností od 1. 1. 2011) je to vznik a zánik poplatkové povinnosti a stanovení lhůt k plnění ohlašovací povinnosti (oznámení vzniku a zániku poplatkové povinnosti), což je věc, kde obec žádné velké pole působnosti nemá, protože musí dodržovat vznik a zánik poplatkové povinnosti tak, jak jej u příslušných poplatků vymezuje ZMP. Obec není oprávněna vázat vznik nebo zánik poplatkové povinnosti na jiné skutečnosti, které vymezí v OZV.

Určení lhůty k provedení úkonu § 32 DŘ

Pokud jde o **určení lhůty k provedení úkonu**, je trošku nesystémově zařazena do této části, ale zařadila jsem ji zde proto, abych zdůraznila, že osmidenní lhůta je lhůta v daňovém řízení velmi mimořádná. Stanoví ji správce daně rozhodnutím, a jelikož jde o lhůtu, která je považována za krátkou, musí být v rozhodnutí vždy **její využití odůvodněno**, pomineme-li tu nekratší možnou jednodenní lhůtu, kterou daňový řád rovněž umožňuje stanovit se souhlasem poplatníka.

Tuto lhůtu zde zmiňuji proto, aby obce při stanovení lhůty pro ohlášení vzniku a zániku poplatkové povinnosti v OZV neurčovaly lhůtu kratší než 8 dní, ale raději tu nejčastější 15denní lhůtu.

Správcovské lhůty kratší než 8 dnů musí být nejen zdůvodněny, ale obvykle se stanoví pro úkony jednoduché a zvláště naléhavé.

Jinak je zachována koncepce, že lhůta začíná běžet až následující den po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůty.

Ohlašovací povinnost § 14a ZMP

Ohlašovací povinnost je základem následného vyměření nebo stanovení poplatku ve správné výši, nahrazuje registrační činnost (upravenou DŘ v § 125 – 131). Jedná se o určité tvrzení poplatníka, byť není na stejné úrovni jako u jiných daní, kde máme řádné daňové tvrzení nebo dodatečné, které v oblasti místních poplatků neaplikujeme. Nově je však ohlašovací povinnost jednoznačně povinností vyplývající přímo ze ZMP, takže i kdyby nebyla obsahem OZV, poplatkový subjekt má povinnost sdělit požadované údaje, aniž by k tomu byl předem vyzván, ohlásit změnu uvedených údajů, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy nastaly, neboť se jedná o zákonnou lhůtu.

Nicméně správně by ohlašovací povinnost měla být raději vždy upravena v OZV tak, aby odpovídala charakteru toho konkrétního místního poplatku a stejně tak vždy upozorňujeme na to,

že např. v oblasti poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem asi obce nebudou výrazně trvat na ohlašování, přihlašování nebo oznamování poplatníka, že má trvalý pobyt v obci nebo, že má v obci rekreační objekt., neboť se jedná o záležitosti, které může správce poplatku zjistit prostřednictvím informačních systémů sám bez nutné součinnosti poplatníka. Proto bych zde ráda upozornila, aby obce s ohlašovací povinností pracovaly velmi rozumně, jelikož celým daňovým řízením se uplatňuje i zásada co nejméně zatěžovat daňový subjekt. Tato zásada nesouvisí s tím, že daňový subjekt je nositelem daňového břemene a že má vždy prokázat to, co právě tvrdí nebo to, co na sebe přiznává, ale s tím, co může správce poplatku zjistit v rámci procesní ekonomie rychlejším způsobem a hospodárněji **určité skutečnosti**, než kdyby to striktně vyžadoval přímo od poplatníka.

Pořádková pokuta (§ 247 DŘ)

Pořádkovou pokutu dle § 247 DŘ může uložit správce poplatku do výše 50.000 Kč tomu, kdo ztěžuje nebo maří správu poplatku (např. tím, že neplní ohlašovací povinnost), bez dostatečné omluvy nevyhoví ve stanovené lhůtě výzvě ke splnění procesní povinnosti nepeněžité povahy, která mu byla stanovena zákonem nebo správcem poplatku. Lze ji však uložit nejpozději do 1 roku.

Jedná se o institut, kterým může obec nebo obecní úřad vynucovat plnění ohlašovací povinnosti od poplatníka. Dříve byla v této oblasti využívána pokuta za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy podle zákona o správě daní a poplatků, což někdy obce využívaly vůči poplatníkovi jako sankci v případě neoznámení nějaké změny ve své poplatkové povinnosti. Nicméně dle daňového řádu je pořádková pokuta donucovací prostředek, tzn., že tuto pokutu využívá správce poplatku k tomu, aby zajistil součinnost s poplatníkem, případně s třetí osobou, ale rozhodně ji nelze využívat jako následnou sankci. Pokud bude pořádková pokuta aplikována na konkrétní případ teprve v průběhu řízení, např. správce poplatku se až po vydání platebního výměru dozví, že poplatník neohlásil např. vznik nároku na osvobození nebo skutečnost, že přestal být poplatníkem z důvodu úhynu psa, a teprve poté, co obdrží platební výměr je součinný, v tomto momentě už mu nemůže být uložena pořádková pokuta dle § 247 DŘ, třebaže měl povinnost tuto skutečnost ohlásit dříve. Pořádkové pokutě musí vždy předcházet pokus vyzvat poplatníka k tomu, aby požadované údaje skutečně sdělil. Bez vyzvání nelze pořádkovou pokutu aplikovat.

Vyměření místního poplatku (§ 11 ZMP)

Pokud jde o **vyměření místního poplatku**, chtěla bych odkázat na metodické doporučení MF, které je uveřejněno také na internetových stránkách MF, a ve kterém můžete najít rozebrány veškeré případy (asi 5 nebo 6), které mohou nastat v případě vyměřování místních poplatků.

MF se snaží v současné době veškerá svá zobecněná stanoviska zveřejňovat tak, že je nejdříve rozesíláme jednotlivým krajským úřadům jako metodickým orgánům vůči obcím, a následně je dáváme k dispozici také na webových stránkách.

Zásadní u vyměření místních poplatků je jednak skutečnost, že k vyměření dochází až tehdy, když poplatník nesplní svou platební povinnost.

Daňový řád rozděluje správu na daních do dvou rovin. Především je to rovina nalézací a dále pak rovina placení daní.

V rovině nalézací činí správce daně všechny kroky k tomu, aby zjistil veškeré skutečnosti pro vyměření daně příslušným rozhodnutím, a teprve v rovině placení činí správce daně kroky k tomu, aby daň byla zaplacená, resp. aby ji případně vymohl.

U správy místních poplatků je situace trochu odlišná, než je tomu u jiných daní. Tady mnohdy (doufám, že tak v 90 procentech) ta rovina platební předchází rovině nalézací, a to proto, že poplatník, pokud řádně splní svou ohlašovací povinnost a správce poplatku toto ohlášení nerozporuje, pak v příslušných termínech, které jsou stanoveny v OZV, poplatník daň (poplatek) zaplatí. Teprve když ji nezaplatí, nastává pro správce poplatku právě rovina nalézací, kdy

správce poplatku musí ještě jednou prověřit všechny rozhodné skutečnosti, pokud je má k dispozici. Pokud je k dispozici nemá, musí být součinný s poplatníkem, respektive vyzývá poplatníka k součinnosti, aby tyto údaje získal a na základě těchto skutečností z moci úřední mohl vyměřit poplatek a ukončit tak toto nalézací řízení.

Poplatek se vyměřuje z moci úřední (§ 139 DŘ), a to hromadným předpisným seznamem nebo platebním výměrem (§ 11 ZMP). Pokud je poplatek zaplacen v nesprávné výši nebo nebyl zaplacen vůbec, je **splatný do 15 dnů ode dne právní moci platebního výměru**, tzn. až po případném odvolání a po nabytí právní moci rozhodnutí o takovém odvolání. Takto stanovená splatnost musí být ve výroku každého rozhodnutí stanovena stejně.

Pokud jde o **náležitosti rozhodnutí**, tak ty zůstávají stejné a DŘ je upravuje v ust. § 101 až § 103.

Náležitosti rozhodnutí - platebního výměru - stanoví § 102 DŘ:

- a) označení SD, který rozhodnutí vydal,
- b) číslo jednací popř. číslo platebního výměru,
- c) označení příjemce rozhodnutí,
- d) výrok – právní předpisy, částku, č. účtu,
- e) lhůta plnění,
- f) poučení – informování o místě podání opravného prostředku, lhůtě, formě a odkladném účinku opravného prostředku,
- g) podpis úřední osoby – jméno, příjmení, pracovní zařazení, razítko,
- h) datum, kdy bylo podepsáno.

Vzhledem k tomu, že jde o rozhodnutí z moci úřední, musí mít rozhodnutí vždy odůvodnění a také poučení o odvolání - proti rozhodnutí lze podat odvolání, a to v 30 denní lhůtě ode dne doručení, a to i před doručením a dále uvést, u kterého správce poplatku se odvolání podává.

Rozhodnutí je vykonatelné vždy po marném uplynutí lhůty k plnění stanovené ve výroku, tj. po uplynutí 15 dní od právní moci rozhodnutí.

Vzory platebních výměrů na vyměření poplatku, který nebyl zaplacen v termínu a také platebních výměrů, kterými je prováděno určité doměření místního poplatku do správné výše jsou k dispozici na webových stránkách MF.

Pozn.: K žádostem obcí na MF o naformulování vzorových odůvodnění do příslušných rozhodnutí
Odůvodnění nemůže naformulovat nikdo jiný, než příslušný správce poplatku, který se konkrétním případem zabývá a který konkrétní rozhodnutí vydává. Takže v žádných vzorech, ať bychom vypracovávali jakékoliv další vzory podle daňového řádu, které byste mohli využít v oblasti místních poplatků, určitě nebudeme naformulovávat odůvodnění.

Způsoby doručování § 39 DŘ

Daňový řád upřednostňuje dva druhy doručování. Přednostně správce daně doručuje písemnost při ústním jednání nebo při jiném úkonu (doručuje příslušná úřední osoba, podmínkou je přítomnost adresáta) anebo *elektronicky* (pouze datovou schránkou). Teprve tehdy, pokud ani jeden z těchto způsobů není možný, doručuje se jinými způsoby doručování, a to

- provozovatelem poštovních služeb,
- úřední osobou pověřenou doručováním,
- prostřednictvím jiného orgánu, o němž to stanoví zákon.

Tímto jiným orgánem však není obecní policie. Obecní policii obce hojně využívají při doručování písemností, ale obecní policie není ten orgán, kterému by nějaký zákon stanovil, že má povinnost doručovat nějaké písemnosti.

Mezi **další zvláštní způsoby doručování** pak patří doručování veřejnou vyhláškou a doručování hromadným předpisným seznamem.

Neúčinnost doručení § 48 DŘ

Vzhledem k tomu, že při doručování byly opuštěny určité prvky formalismu a prvek zdržování se v daném místě při doručování zásilky, možnost určitých negativních dopadů úpravy doručování (fikce doručení) může zmírnit **institut neúčinnosti doručení**. Vztahuje se, jak na doručení prostřednictvím zásilky, tak prostřednictvím datové schránky nebo veřejnou vyhláškou.

Problémy s doručováním mohou nastat v případě hromadného předpisného seznamu, a to proto, že dle mého názoru, obce poměrně dost dlouho projevovaly zájem využívat hromadný předpisný seznam pro vyměřování místních poplatků jako praktický způsob doručení. Na druhou stranu je pravda, že hromadný předpisný seznam v oblasti daní využívá pouze daň z nemovitostí a teď nově i místní poplatky. Ale daň z nemovitostí má na rozdíl od místních poplatků jiné specifikum, a to že se vyměřuje před zaplacením. U místních poplatků se bude vyměřovat hromadným předpisným seznamem až po uplynutí lhůty splatnosti, tzn. že tu určité budou kladeny větší nároky na správce poplatku, na určité neformální jednání s příslušnou skupinou poplatníků, jelikož správce poplatku nemá povinnost vyzývat poplatníka k tomu, aby zaplatil místní poplatky. Tato povinnost již daňovým řádem stanovena není, tak jak jsme znali ještě procesní rozhodnutí - výzvu před vyměřením k zajištění součinnosti. Přimlouvám se však za to, pokud obec bude vyměřovat zejména hromadným předpisným seznamem, aby dala ve známost, že splatnost určitých místních poplatků v nějaké dohledné době uplyne, a to tak, že daný okruh poplatníků určitým způsobem neformálně vyrozumí. Je zcela lhostejné, zda to obec udělá formou nějakých přípisů, dopisů, které nedoručuje do vlastních rukou, ale pouze do schránek poplatníkům, nebo jestli to udělá rozesláním příslušných složenek, případně obecním rozhlasem, místním tiskem apod. Přimlouvám se ale za to učinit nějaké kroky k tomu, aby se ta dotčená (široká) skupina poplatníků dozvěděla, že nastala splatnost příslušného místního poplatku, který bude vyměřen hromadným předpisným seznamem (může to samozřejmě dělat, i když bude vyměřovat platebním výměrem, protože si usnadní další práci po uplynutí termínu splatnosti).

Adresát, který si ze závažného a předem nepředvídatelného důvodu nemohl uloženou písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout, tedy může **požádat správce daně**, který písemnost doručil, **o vyslovení neúčinnosti doručení**. Žádost musí být podána **do 15 dnů, ode dne, kdy se s písemností seznámil** (subjektivní lhůta), nejpozději však **do 6 měsíců ode dne doručení** (objektivní lhůta). Kladné vyřízení žádosti má vliv na běh lhůty pro stanovení daně.

Shledá-li správce daně žádost důvodnou, vysloví neúčinnost doručení, jinak žádost zamítne; písemnost se pak považuje za doručenu dnem oznámení rozhodnutí o vyslovení neúčinnosti doručení. Proti zamítnutí žádosti lze podat odvolání.

Prokázání doručení

- 1. Písemnost předána při ústním jednání či jiném úkonu**
 - podpisem protokolu
 - úředním záznamem o odmítnutí podpisu protokolu
- 2. Písemnost doručovaná elektronicky**
 - prostřednictvím systému datových schránek
- 3. Písemnost doručovaná prostřednictvím zásilky**
 - řádně vyplněnou doručenkou (dodejkou)
 - prokázaným odepřením převzetí písemnosti (na doručence)
- 4. Písemnost doručovaná prostřednictvím veřejné vyhlášky**
 - podepsanou kopií písemnosti
 - marným uplynutím doby vyvěšení resp. zpřístupnění HPS

Lhůta pro stanovení daně dle §148 DŘ

Lhůta pro stanovení daně je poměrně složité ustanovení, do kterého se značně promítly judikáty NSS. Toto ustanovení jsme dříve znali jako lhůtu pro vyměření daně, pro kterou byla dána speciální úprava v ust. § 12 ZMP, v němž bylo řečeno, že místní poplatek je nutné vyměřit do tří let od konce kalendářního roku, ve kterém poplatková povinnost nastala, nebo učinit příslušný úkon směřující k vyměření.

NSS však namítal, že správa daní a poplatků neupravuje příslušné instituty, které přímo směřují k vyměření daně a které by způsobovaly opakování běhu té příslušné lhůty. Nicméně pro oblast místních poplatků je nejdůležitější zapamatovat si, že lhůta je stejná (3 – 10 let), je to **lhůta prekluzivní**, tzn. že pokud do této lhůty místní poplatky nejsou pravomocně vyměřeny, obecní úřad jako správce poplatku ztrácí možnost je následně vyměřit.

Je zde možnost prodloužení lhůty o 1 rok v případě, že v posledních 12ti měsících této lhůty byly učiněny příslušné úkony, které uvádí daňový řád:

- bylo oznámeno rozhodnutí o stanovení daně
- bylo zahájeno řízení o mimořádném opravném nebo dozorčím prostředku
- bylo oznámeno rozhodnutí ve věci opravného nebo dozorčího prostředku
- bylo oznámeno rozhodnutí o nicotnosti rozh. o stanovení daně

- byla-li před uplynutím lhůty – zahájena daňová kontrola - běží lhůta znovu, ode dne, kdy byl úkon učiněn.

Lhůta neběží po dobu

- řízení, které je v souvislosti se stanovením daně vedeno před správním soudem (KS, NSS) a před Ústavním soudem,
- řízení o předběžné otázce, o níž může rozhodnout soud,
- od zmeškání odvolací lhůty proti rozhodnutí o stanovení daně až do oznámení rozhodnutí o jejím navrácení v předešlý stav,
- od uplynutí úložní doby až do dne doručení rozhodnutí, kterým je prohlášena neúčinnost doručení R vydaného v nalézacím řízení.

Lhůta pro stanovení daně končí nejpozději uplynutím 10 let od jejího počátku.

Důležité je upozornit, že nově je dán jiný počátek běhu lhůty. Dříve ZMP říkal *od konce kalendářního roku, ve kterém poplatková povinnost nastala*. Dnes je to *ode dne, ve kterém nastala splatnost*, tzn. od toho termínu, který je stanoven v OZV.

Tady bych ráda zdůraznila, že obci nikdo nemůže říkat či nařizovat, kdy má platební výměr vydávat. Rozhodující je tato prekluzivní lhůta. Pokud obec vydá platební výměr dva dny poté, co uplynula splatnost, nebo v nějakém delším termínu, může tak učinit. Zde také odkazují na metodické doporučení MF, které se týká vyměřování místních poplatků.

Obec má také zachovanou možnost navýšit poplatek až na trojnásobek, pokud platební povinnost není včas splněna (§ 11 odst. 3 ZMP), což musí učinit jedním platebním výměrem, tzn. vyměřit jedním platebním výměrem místní poplatek a současně tento poplatek navýšit, aby případně předešel obecní úřad námitce již jednou rozhodnuté věci, již jednou vyměřené daně. Je proto tedy třeba vždy důkladně zvažovat, kdy navyšovat, jestli navyšovat, zda ukládat sankci atd.

V oblasti místních poplatků **nelze využívat dodatečný platební výměr**, kterým by se dovyměřoval místní poplatek. Teoreticky by to šlo pouze po daňové kontrole, ale tam by bylo pochybení spíše na straně správce poplatku, neboť ten vyměřuje z moci úřední, tudíž využívat lze jen platební výměry nebo hromadné předpisné seznamy.

Dotazy a názory z pléna:

Přepis zvukového záznamu

Dotaz 1 - Ing. Jaroslava Kypetová, PhD., SMO ČR:

Dotaz k odůvodnění platebních výměrů. Provozovatelé loterijních společností rozesílají obcím formalizované dopisy s vidinou toho, že obce nebudou umět dobře argumentovat. V těchto dopisech uvádějí, že pokud si obec myslí, že jsou povinni platit poplatek i z videoloterijního terminálu, necht' jim vydají platební výměr, ve kterém výši místního poplatku obec stanoví a s odkazem na příslušné ustanovení právního řádu odůvodní. V této souvislosti jsem se chtěla zeptat, zda je možné, až bude zmíněný metodický pokyn odboru 34 účinný, v odůvodnění platebního výměru použít odkaz také na tento metodický pokyn, byť se nejedná o právní předpis, ale pouze o metodické doporučení.

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Nepřipadá mi vhodné odkazovat v odůvodnění na nějaké metodické doporučení jiného orgánu. Nicméně obsah odůvodnění řeší daňový řád. Tady je třeba rozlišovat dvě roviny. První rovina je ta, že provozovatelé buď zaplatí, a zaplatí velmi nízkou částku, a pak tedy očekávají reakci ze strany správce poplatku, že bude dovyměřeno platebním výměrem. Zde se lze poměrně jednoduše vypořádat s odůvodněním, protože jako správce poplatku budu prokazovat, že dovyměřuji do správné výše, protože poplatník nezaplatil za další zařízení, které měl povolené a které podle mého zjištění a dokazování provozoval atd. Nebo je další rovina, kdy příslušný provozovatel zaplatí ve správné výši a dožaduje se vydání platebního výměru. V takovém případě však správce poplatku platební výměr nemůže vydat, nemá totiž kompetenci k tomu vydat platební výměr, když poplatník dobrovolně plnil poplatkovou povinnost ve lhůtě splatnosti, vezme to tak, že zaplatil v termínu splatnosti a ve správné výši a pak správce poplatku nemá důvod, ale ani oporu v zákoně pro to, aby vydával rozhodnutí. Někdy pak nastává situace, kdy provozovatelé podávají odvolání proti konkludentnímu vyměření poplatku, tj. odvolávají se proti svému dobrovolnému plnění.

Nedoporučovala bych a zřejmě by to bylo i ze strany správců poplatku určitý alibismus, že do odůvodnění napíší informaci o tom, že videoloterijní terminály jsou zpoplatňovány na základě metodického stanoviska MF. V odůvodnění je třeba se vypořádat s tím, co vedlo správce poplatku k tomu, že vyměřuje a doměřuje, uvést informace o tom, že poplatník nezaplatil včas nebo ve správné výši, proč nezaplatil ve správné výši a co má správce poplatku za prokázané, co zjistil v rámci dokazování a jaké jsou výsledky dokazování, proč dospěl k částce, která je ve výroku rozhodnutí a proč rozhodnutí vydává.

Dotaz 2 – Iva Vízková, Jablonec nad Nisou:

Co dělat v případě, že společnost zaplatí za 3. a 4. čtvrtletí tak, jak ona si představuje, pak napíše obligátní dopis o tom, že s tím nesouhlasí, že si budou zpoplatňovat jen centrální a toto chtějí vrátit. Jsem v situaci, kdy vím, že tam měli koncové terminály, rozdíl je v řádu v pěti kusech, já mám zaplacené, ale provozovatel chce částku za koncové jednotky vrátit. Jakým způsobem postupovat, když platební výměr jakoby v tuto chvíli nevydávám. Lze využít v tomto případě podle § 89 daňového řádu výzvu o odstranění pochybností?

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Provozovatel VHP (či jakýkoli provozovatel) zaplatí poplatek za centrální jednotku, resp. přizná tuto centrální jednotku, splní ohlašovací povinnost, a to tak, že v ohlášení uvede např.: jeden kus centrální jednotky a videoterminály nula, rulety nula, triplexy nula. Už z tohoto by mělo správcem poplatku být zřejmé, že tento provozovatel asi neplní ohlašovací povinnost řádně. Následně na

základě své ohlašovací povinnosti zaplatí 5 000 Kč za centrální jednotku a během 14 dnů vás požádá o vrácení vratitelného přeplatku, jinak že bude vyžadovat úrok z vratitelného přeplatku. V tomto případě bych jako správce poplatku chtěla, aby provozovatel konal a doplnil ohlašovací povinnost.

Dotazující - Iva Vízková, Jablonec nad Nisou:

To je malinko jinak. Provozovatelé v první fázi nahlásili všechny terminály, pak si najednou vzpomněli a všichni udělali hysterii z toho, že lze zpoplatňovat jen centrální jednotky, takže napsali už jenom centrální. V tu chvíli mám jakoby dvě ohlašovací povinnosti. První, kde to vypsali přesně, ale bez peněz, a druhou, kde napsali dopis o tom, jak je to nezákonné a kde přihlašují pouze centrální jednotky.

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Zde musíte jako správce poplatku zhodnotit situaci. Pokud ji zhodnotíte tak, že se zpoplatňují i videoterminály (a v rámci metodického doporučení MF asi ano), pak berete za rozhodnou tu ohlašovací povinnost, ve které vám provozovatel ohlásil vznik poplatkové povinnosti i za videoterminály a za tyto také zaplatil. Pokud následně požádá o vrácení přeplatku, tak musíte s tímto podáním zacházet jako s žádostí o přeplatek a tedy zjišťovat, zda mu přeplatek skutečně vznikl. Musíte si překlomit to, co zaplatil a jestli platil ve správné výši. Pokud platil ve správné výši, dojdete k závěru, že mu žádný přeplatek nevznikl a podle toho také žádost vyřídíte a rozhodnete a doručíte mu rozhodnutí, že žádný přeplatek nemá. Může dojít také k tomu, že zaplatil méně, pak opět rozhodnete o jeho žádosti tak, že mu žádný přeplatek nevznikl, naopak, že je v nedoplatku a doměříte mu řádným platebním výměrem do správné výše.

Dotazující - Iva Vízková, Jablonec nad Nisou:

Tam je to ještě složitější. Předpokládám, že když napsal přímo do ohlašovací povinnosti vyčíslení toho, co platí, kromě původní žádosti, kde vypsali všechny jednotky, tak v tu chvíli beru, že ohlásil, že má ve dvou čtvrtletích pouze centrály čtyři a zaplatil za čtyři centrály za dvě období. Poté mi doložil, až v poslední době, že poslední čtvrtletí vůbec nejel a že provozování ukončil u finančního úřadu. Předpokládám, že když zaplatil jakoby pozdě, a beru tu platbu za všechny, že zaplatil až v prosinci, měla bych dát platební výměr do spisu, když tedy zaplatil pozdě?

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Možná se ptáte na to, že jste bezprostředně nevydávali platební výměr a vydali jste ho s nějakým zpožděním nebo jste ho nevydali vůbec (Dotazující potvrdil, že platební výměr nebyl vydán) A poplatník ještě nezaplatil? Nebo již zaplatil? (Dotazující se vyjádřil, že poplatník skutečně poplatek zaplatil, ale později. Zaplatil hodně, ale jen díky tomu, že si u nich v účtárně mysleli, že jedou celá dvě čtvrtletí, ale nakonec doložili, že jeli jen jedno čtvrtletí.)

Bez podrobné znalosti konkrétního případu a předložení spisového materiálu nelze zodpovědět konkrétně. Odpovědět lze touto formou pouze na zobecněné případy.

Pozn. MV: Pokud trváte na odpovědi, je nutné zpracovat dotaz do písemné podoby, eventuelně přiložit související zásadní dokumenty a zaslat KÚ, kteří ze zákona poskytují obcím metodickou pomoc na úseku výkonu přenesené působnosti, případně též na MF, které je dle zákona č. 2/1969 Sb., ústředním orgánem státní správy mj. pro daně, poplatky, loterie a jiné podobné hry a věcně příslušným k výkladu ZMP, DŘ i zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách, v platném znění (dále jen „zákon o loteriích“).

* * *

III. Dopady daňového řádu na vymáhání nedoplatků u místních poplatků

JUDr. Zdeňka Jirásková, Ministerstvo financí, odbor 26 - Majetkové daně, daň silniční, poplatky a oceňování

Evidence poplatků § 149-150 DŘ

Předmětem je zaznamenávání vzniku, stanovení a splnění, popř. zániku poplatkových povinností a z toho vyplývajících přeplatků, nedoplatků a příp. převodů

Údaje jsou evidovány na osobních daňových účtech

- kreditní strana ODÚ (má dáti) – předpisy, odpisy a jejich opravy
- debetní strana ODÚ (dal) – platby a vratky

Poskytování informací z evidence daní § 151 DŘ

Jedná se o potvrzení stavu osobního daňového účtu (ODÚ), nikoli potvrzení bezdlužnosti. I když bezdlužnost, resp. jestli poplatník něco dluží nebo má nějaké nedoplatky, lze z potvrzení o stavu osobního daňového účtu vyčíst, nově je správní poplatek za žádost o vydání tohoto potvrzení snížen z 300 na 100 Kč.

Potvrzení o stavu ODÚ

- nejde o rozhodnutí (náležitosti jsou ale shodné jako v ust. § 102 odst. 1 DŘ)
- formální chyby lze napravit opravným potvrzením (§ 104 odst. 1 DŘ)
- vydává se na žádost daňového subjektu – podléhá vždy správnímu poplatku 100 Kč
- potvrzení musí obsahovat: den splatnosti původní a náhradní, přeplatek, nedoplatek, posečkání, splátkování.

Pořadí úhrady daně § 152 DŘ

Nově došlo k určité změně v pořadí úhrady daně, a to tak, že úhrada daně předchází příslušenství (podle zákona o správě daní a poplatků to bylo opačně), jinak zůstává zásada priority staršího nedoplatku před mladším. Pokud již je nějaký nedoplatek ve vymáhání, je vymáháno nedobrovolnou úhradou, vymáhaná částka může jít jen na vymáhaný nedoplatek.

Pokud jde o nedoplatek, je zde jedna velká změna, a to vznikne-li nedoplatek na dani, správce daně již nemá povinnost vyzývat k zaplacení nedoplatku předtím, než následuje nucené vymožení nedoplatku (dříve to byla výzva podle § 73 zákona o správě daní a poplatků). Od této výzvy bylo v daňovém řádu upuštěno z důvodu, že šlo o rozhodnutí, proti kterému bylo možné podat opravný prostředek, ale v podstatě pouze co do námítky, že ta částka nebo nedoplatek byl uhrazen. V praxi se však poplatník často odvolával tak, že namítal stejné záležitosti jako v průběhu předchozího řízení a správci daně museli složitě řešit všechny jeho námítky, což byl jeden z hlavních důvodů, proč už zde není rozhodnutí před vymáháním nedoplatku nebo zahájením vymáhání nedoplatku a je zde pouze dána možnost daňový subjekt určitým způsobem vyrozumět. Není to povinnost správce daně, ale je to pouze možnost. Nicméně si myslím, že by bylo dobré, aby správci místních poplatků poplatníka vyrozuměli ještě nějakým neformálním způsobem.

V této souvislosti bych se současně přimlouvala, aby se správce poplatku pokusil s poplatníkem dohodnout, zda by samozřejmě dobrovolně v rámci ohlašovací povinnosti poskytl např. číslo mobilního telefonu, e-mail atd. Je to potom následně praktické z komunikačních důvodů, finanční úřady tuto praxi hojně využívají např. při vyplňování daňového přiznání na daň z nemovitostí, urychlí to spojení, kdy správce daně může daňový subjekt rychle upozornit, že zapomněl dodat nějaký doklad apod. Ačkoli ohlašovací povinnost má určité náležitosti, stanoví obsah, co vše může správce poplatku na poplatníka žádat, přesto se domnívám, že, pokud by to bylo

požadováno v rovině dobrovolnosti, byly by tyto údaje žádoucí právě pro to neformální vyrozumívání poplatníků v oblasti místních poplatků.

Shrnutí zásad:

- prioritou úhrady daně před jejím příslušenstvím
- prioritou staršího nedoplatku před mladším
- vymoženou částku lze použít jen na úhradu vymáhaných nedoplatků (pozn.: vymožená částka – získaná pouze tzv. nedobrovolnou úhradou, vymáhaný nedoplatek – je realizován pouze některý ze způsobů vymáhání podle § 175 DŘ, tj. nedobrovolnou úhradou)

Pořadí úhrady:

- nedoplatky na dani a splatná daň
- nedoplatky na příslušenství daně
- vymáhané nedoplatky na dani
- vymáhané nedoplatky na příslušenství daně

Opravné a dozorčí prostředky § 108 – 123 DŘ

Opravné prostředky (odvolání, rozklad, návrh na povolení obnovy řízení) jsou podávány vždy z iniciativy příslušného daňového subjektu, tedy poplatníka nebo plátce, dozorčí prostředky (nařízení přezkoumání rozhodnutí, nařízení obnovy řízení) jsou prováděny ze strany správce daně.

Nedoplatek § 153 DŘ

Jedná se o částku daně, která není uhrazena a uplynul již den splatnosti (vztahuje se i na příslušenství). Daňový subjekt ji tedy hradí jako svůj dluh. Tomuto dluhu odpovídá na straně příslušného veřejného rozpočtu splatná daňová pohledávka. Správce daně opět může daňový subjekt vyrozumět o výši jeho nedoplatku a upozornit na následky neuhrazení, jedná se o fakultativní vyrozumění.

Na nedoplatek se vztahuje prekluzivní lhůta, tzn. že jakmile uplyne lhůta pro placení daně, jejíž délka se nemění (stále je to 6 - 20 let, ve výjimečných případech 30 let), nedoplatek lze odepsat. Z účtů tak vymizí nedoplatky, které se promlčovaly, a muselo se dle předchozí právní úpravy čekat na námitku promlčení **ze strany příslušného subjektu** příslušného subjektu.

Přeplatek § 154 – 155 DŘ

Přeplatek je rozdělen do dvou ustanovení v daňovém řádu velmi podrobně. Jedná se o částku, o kterou úhrn plateb a vratek na kreditní straně ODÚ převyšuje úhrn předpisů a odpisů na debetní straně ODÚ.

Obdobně jako v zákoně o správě daní a poplatků provádí správce daně **test vratitelnosti přeplatku**, tzn. že pokud správce daně obdrží žádost o vrácení přeplatku, musí zjistit, zda přeplatek skutečně vznikl a zda je vratitelný, tzn. zda poplatník na tom určitém poplatku nedluží jinou částku, zda nedluží nebo nemá nedoplatek na jiném druhu místního poplatku a může rovněž požádat o případný přeplatek jiný správce daně. Pokud je finančnímu úřadu, celnímu úřadu nebo jiné obci nebo soudu převáděn přeplatek vyšší než 1 000 Kč, měl by o tom být daňový subjekt neformálně vyrozuměn.

Pokud jde o to, že se přeplatek dle zákona vrací pouze ve výjimečných případech, nedosahuje-li částky 100 Kč, zde bude záležet na uvážení správce poplatku. Tato částka 100 Kč byla do daňového řádu dána jen z důvodu hospodárnosti. Proto pokud např. poplatník platí poplatek ze psa 200 Kč, a pak žádá o vrácení přeplatku, který vznikl ve výši 100 Kč nebo 90 Kč, tak vzhledem k výši poplatku, správce poplatku záležitost zhodnotí a přeplatek poplatníkovi vrátí. Takovému

postupu nic nebrání. Pokud si poplatník o vrácení přeplatku nepožádá do šesti let, jeho právo na vrácení přeplatku zaniká.

Postup při rozhodování o žádosti o vrácení vratitelného přeplatku

Pokud správce daně vyhoví žádosti v plném rozsahu, rozhodnutí se daňovému subjektu neoznamuje. Za den vydání rozhodnutí a den jeho oznámení se má následující den po dni doručení žádosti správci daně. Proti vyhovění žádosti nelze uplatnit opravné prostředky.

Pokud správce daně nevyhoví v plném rozsahu, lze se proti takovému rozhodnutí odvolat do 15 dnů od doručení rozhodnutí.

Posečkání § 156 DŘ

S institutem **posečkání** se můžeme setkat také v oblasti místních poplatků. Toto ustanovení v sobě zahrnuje možnost placení **ve splátkách** a nově může dojít k povolení posečkání úhrady nejen **na základě vyhovění žádosti daňového subjektu**, ale také **z moci úřední**. V daňovém řádu už není upravena možnost prominutí daňového nedoplatku a všechny důvody prominutí daňového nedoplatku jsou zakomponovány do ustanovení o posečkání. Správce daně tedy může zvážit nějaké tíživé situace poplatníka a odložit termín splatnosti příslušné daně, avšak od placení daně (poplatku) jako takové není daňový subjekt zproštěn, v budoucnu ji stále bude muset uhradit.

Správce daně může posečkání úhrady daně povolit z násl. zákonných důvodů:

- a) pokud by neprodlená úhrada znamenala pro daňový subjekt vážnou újmu,
- b) pokud by byla ohrožena výživa daňového subjektu nebo osob na jeho výživu odkázaných,
- c) pokud by neprodlená úhrada vedla k zániku podnikání daňového subjektu, přičemž výnos z ukončení podnikání by byl pravděpodobně nižší než jím vytvořená daň v příštím zdaňovacím období,
- d) není-li možné vybrat daň od daňového subjektu najednou, nebo
- e) při důvodném očekávání částečného nebo úplného zániku povinnosti uhradit daň.

O žádosti rozhodne správce daně do 30 dnů ode dne jejího podání a v rozhodnutí stanoví dobu posečkání, kterou může vázat na podmínky. Nesmí být však povoleno posečkání úhrady na dobu delší než, než je lhůta pro placení.

U posečkání vyvstává jeden problém týkající se **lhůty pro placení daně (§ 160 DŘ)**, což je časový úsek, ve kterém je možné realizovat dobrovolnou i nedobrovolnou úhradu daně. Lhůta pro placení daně činí 6 let, ode dne splatnosti daně, jde-li o nedoplatek, k jehož úhradě byla stanovena náhradní lhůta pro placení ode dne náhradní splatnosti, a končí uplynutím 20 let od jejího počátku. Jedná se nově o **lhůtu prekluzivní**.

Lhůta běží znovu (opakovaně) – ode dne, kdy byl učiněn úkon k:

- a) zahájení exekučního řízení dle DŘ nebo jiného zákona
- b) zřízení zástavního práva
- c) oznámení rozhodnutí o posečkání

Lhůta neběží po dobu:

- a) vymáhání daně soudem, soudním exekutorem
- b) přihlášení daňové pohledávky do insolvenčního řízení
- c) daňové exekuce srážkami ze mzdy
- d) dožádání mezinárodní pomoci při vymáhání nedoplatku

Při pohledu na tyto lhůty lze nabýt dojmu, že posečkání je jediný institut, který bychom mohli využít pro opakování běhu lhůty. Kolegové z legislativního odboru a kolegové, kteří mají v gesci daňový řád, však nedoporučují v oblasti místních poplatků, především u poplatku za provoz

systemu nakládání s komunálním odpadem, využívání tohoto institutu, tak jak byla dříve využívána případná výzva u nezletilých dětí, aby se příslušný poplatek neprekluodoval. V budoucnu totiž mohou nastávat případy, kdy pokud je poplatek vyměřený, ale za nezletilou osobu zákonný zástupce poplatek nezplatí (mnohdy by ani exekuce proti nezletilci nebyla úspěšná, jelikož nemá žádný majetek), dojde k prekluzi takové úhrady. Na tuto záležitost bychom chtěli reagovat v nejbližší novele ZMP, kterou připravujeme (paragrafované znění by mělo být vypracováno v listopadu 2011) a do které bychom chtěli zapracovat povinnost zákonných zástupců hradit místní poplatky za nezletilé osoby. Posečkání se tedy v současné době nedoporučuje využívat k prodloužení lhůty pro placení poplatků.

Odpis nedoplatku pro nedobytnost § 158 DŘ

Správce daně odepíše nedoplatek

a) Nedobytný

Nedobytným se rozumí nedoplatek, který by byl bezvysledně vymáhán, nebo by náklady na vymáhání přesáhly výtěžek.

b) Jehož vymáhání je spojeno se zvl. a nepoměrnými obtížemi

Na základě příkazu správce daně k odpisu z ODÚ se vystaví odpisný (účetní) doklad a současně se zaznamená do evidence nedobytných nedoplatků evidovaných v oddělené části ODÚ. Forma příkazu k odpisu je úřední záznam.

Nedoplatek trvá, pokud neuplynula lhůta pro placení daně.

Placení daní § 164 – 165 DŘ

Daňový subjekt je povinen uvést, na kterou daň je platba určena a správce daně je povinen ji na tuto daň **přijmout**. Neoznačenou platbu přijme správce daně na účet nejasných plateb a vyzve daňový subjekt k dodatečnému určení

- daňový subjekt dodatečně určí
- při nesoučinnosti určí správce daně sám.

Není-li daň identifikována do 6 let, je příjmem rozpočtu správce daně. Správce daně přijme každou platbu, i když není provedena daňový subjektem.

Platbu správce daně vrací v případě, že je provedena zřejmým omylem, a to na žádost poskytovatele platebních služeb nebo provozovatele poštovních služeb učiněnou nejpozději v den, kdy platba daně byla připsána na účet správce daně; je-li žádost uplatněna později, lze tuto platbu vrátit pouze tehdy, vznikl-li touto platbou vratitelný přeplatek, který nebyl do dne vyřízení žádosti vrácen daňovému subjektu, ani použit na úhradu jiného nedoplatku, a to pouze do výše tohoto přeplatku, i když je nižší než 100 Kč.

Dnem platby (§ 166) se u bezhotovostního platebního styku rozumí den, kdy platba byla připsána na účet správce daně a u platby v hotovosti den, kdy úřední osoba platbu převzala.

Ochrana a poskytování informací

Mlčenlivost o majetkových, obchodních a jiných poměrech osob

Správce poplatku a rovněž třetí osoby jsou povinni dodržovat mlčenlivost o majetkových, obchodních aj. poměrech osob, o kterých se dozvěděli v průběhu poplatkového řízení. Stále trvá stanovisko MF, že konkrétní informace o konkrétních poplatnících lze poskytovat auditorům jen zobecněné a v případě nahlížení auditorů do spisů při kontrole musí být nějakým způsobem zabezpečeno, aby ze spisu nebylo patrné, že se jedná o konkrétním poplatníkovi.

V ust. § 52 – 55 DŘ jsou taxativně vymezeny případy, kdy o porušení mlčenlivosti nejde, včetně vymezení orgánu, rozsahu a účelu požadované informace, a to za podmínky, že jí správce daně disponuje.

Zprostit mlčenlivosti může pouze daňový subjekt, a to ohledně údajů, které se ho týkají, údajů, které byly využity při dokazování jeho povinností při správě daní, s uvedením rozsahu údajů a účelu zproštění. Zanikne-li daňový subjekt bez právního nástupce, nebo zemře-li bez dědice, má oprávnění ke zproštění povinnosti mlčenlivosti ministr financí.

Často se objevují dotazy obcí, které by chtěly zveřejňovat na úřední desce seznamy neplatičů poplatků ze psů, seznamy těch, kteří řádně platí poplatků za komunální odpad atd. Takový postup není možný. Obdobné platí při zpřístupnění hromadného předpisného seznamu, kdy je třeba vždy dohlížet na to, aby byla zpřístupněna jen ta povinnost toho konkrétního poplatníka.

Přestupku za **porušení povinnosti mlčenlivosti** dle ust. § 246 DŘ se může dopustit pouze fyzická osoba. Sankce za porušení mlčenlivosti zůstala v DŘ stejná, tj. pokuta do 500 000 Kč, ale nově uložení této sankce, resp. projednání tohoto přestupku nebudou zajišťovat finanční ředitelství, v jejichž regionu se nacházel správce daně, ale nadřízený správce daně, tj. příslušné krajské úřady. Procesním předpisem, dle kterého se vede řízení o projednání tohoto přestupku, je správní řád a náhradu škody lze uplatnit podle zákona o přestupcích.

* * *

Dotazy a názory z pléna:

Přepis zvukového záznamu

Dotaz 1:

V souvislosti s porušováním mlčenlivosti podle daňového řádu se v poslední době často dostáváme do problému, že zastupitelé a radní chtějí poskytovat informace o konkrétních subjektech, takže jim sdělujeme, že nemůžeme poskytovat tyto informace, protože se to týká porušení mlčenlivosti. V návaznosti na to však začali používat institut, který jim umožňuje zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“), kdy o poskytnutí informací nežádají z pozice zastupitele, ale z pozice fyzické osoby. Zde se tak dostává do kolize zřejmě názor MF a MV, které má v kompetenci InfZ. MV argumentuje zněním InfZ, který říká, že poskytnutí informací v souladu s tím zákonem není porušením mlčenlivosti podle speciálních zákonů. Proto se chci zeptat, zda to uvedený případ nepovažujete za porušení mlčenlivosti podle daňového řádu. Jaký je na to váš názor, jestli byste nemohli názory sjednotit, je v tom chaos, protože poté přijde člen kontrolního výboru, který chce kontrolovat výběr konkrétního místního poplatku, přijde za správcem daně toho poplatku, ten mu tuto informaci neposkytne, tak si vzápětí na to podá žádost podle InfZ a jako občan by tuto informaci podle výkladu MV měl dostat, kdežto podle výkladu MF ji jako zastupitel paradoxně nedostane.

Odpovídá – JUDr. Jirásková, MF:

Neřekla jsem, že musíte dodržovat povinnost mlčenlivosti absolutně. Řekla jsem, že povinnost mlčenlivosti se vztahuje na majetkové, obchodní a jiné poměry osob, které platí daně, a to proto, že ten dotyčný subjekt vám musí v průběhu daňového řízení sdělit poměrně závažné informace týkající se jeho osobních a majetkových práv. Zprostit povinnosti mlčenlivosti vás může pouze on. Ale také dodávám, že zobecněné informace nepochybně můžete sdělovat. Nemusí jít ani o žádnou kolizi právních předpisů, ale jde o to, jak je ten dotaz postaven. Jestliže po vás někdo bude chtít informaci, kolik je poplatníků ze psů na území obce, kolik vybíráte na konkrétním poplatku, kolik lidí je od poplatku osvobozeno, kolik lidí v minulosti požádalo o prominutí poplatku, kolik je nezletilých poplatníků apod., tak zcela určitě můžete tyto informace poskytnout.

Ke změně došlo v rámci dědictví, kdy pokud by notáři či soudní úředníci požadovali informaci o tom, zda má někdo přeplatek na daném poplatku, to už je informace, kterou mu dle daňového řádu nemůžete říci. Uplatňujete do dědického řízení jako správce daně pohledávky, ale už nemáte poskytovat informaci o tom, zda někdo má přeplatek na poplatku či nikoli. Na druhou stranu, pokud se k vám dostaví dědic a vyřešíte předběžnou otázku, že tato osoba je v postavení dědice a on vstupuje do práv a povinností toho daného subjektu a chce vrátit přeplatek, pak takto učinit můžete.

Dotazující:

My ty zobecněné informace podáváme, ale zasekli jsme se na konkrétních informacích z konkrétního správního spisu, ale tam je asi zřejmě nějaká nepoměrnost mezi právními výklady...

Odpovídá – JUDr. Furek, MV:

Vezmu si slovo z pozice MV jako věcného gestora InfZ. Pokud porovnáte daňový řád a InfZ a přihlédnete k judikatuře správních soudů vyjadřující se k obdobnému problému ve vztahu k poskytování informací ze správních spisů, zjistíte, že Vámi namítaná kolize je pouze zdánlivá. Pokud určitá osoba žádá nahlédnutí do daňového spisu, pak se její žádost automaticky vyřizuje v režimu daňového řádu. Žádá-li pouze o konkrétní informaci z daňového spisu, je nutné žádost vyřizovat v režimu InfZ. Žádá-li takto informaci vypovídající o konkrétním poplatníkovi, je nutné pro případné odmítnutí takové informace aplikovat některý z důvodů stanovený InfZ, nelze však žádost odmítnout jen, protože podle daňového řádu je stanovena povinnost mlčenlivosti.

Budu-li chtít vědět, zda můj soused hradí místní poplatek a v jaké výši, pak správce daně takovou informaci neposkytne s odkazem na ochranu osobních údajů podle § 8a InfZ, eventuálně, pokud by se jednalo o související informace, např. s odkazem na ochranu důvěrnosti majetkových poměrů podle § 10 InfZ. Neposkytnete nic, co byste neposkytla podle daňového řádu, ale musíte takovou žádost řešit podle InfZ a nikoli odkazem na mlčenlivost dle daňového řádu.

Něco jiného je, pokud má o informace ze správy poplatku zájem kontrolní výbor. Kontrolnímu výboru nepřísluší posuzovat, zda a jak konkrétní poplatníci plní své poplatkové povinnosti, protože správa poplatku je činností v působnosti přenesené, vůči níž kontrolní výbor není kompetentní. Stejně tak není kompetentní ani zastupitel k získání takové informace, a to ani pokud by žádal informace dle § 82 zákona o obcích z titulu člena zastupitelstva obce (na základě tohoto ustanovení není oprávněn znát konkrétní informace z uvedených daňových spisů). Práva zastupitele směřují výlučně do oblasti samostatné působnosti obce (srov. formulace „při výkonu své funkce“ - § 82 zákona o obcích).

K žádné kolizi zde tedy nedochází, je jen nutné takové žádosti správně vyhodnocovat a řešit podle InfZ. MV nikdy netvrdilo, že by se měly nebo mohly poskytovat v režimu InfZ konkrétní informace o konkrétních poplatnících, fyzických osobách.

Dotazující:

Pokud se tedy někdo ptá na výši zaplaceného poplatku u konkrétního poplatníka z titulu InfZ a na to je mu tato informace (kolik dotyčný poplatník zaplatil) poskytnuta, lze to považovat za informaci o majetkových poměrech dotyčného?

Odpovídá - JUDr. Furek, MV:

Pakliže se ptá na fyzickou osobu, tak bych se nezabýval otázkou, zda se jedná o majetkové poměry, jelikož zde si vystačím s ochranou osobních údajů, neboť požadovaná informace je nepochybně osobní údaj, k jehož poskytnutí bez souhlasu subjektu údaje v zásadě nebudu oprávněn.

U právnické osoby je to složitější, protože právnická osoba „osobní údaje“ nemá a potencionálně tak připadá do úvahy ochrana majetkových poměrů dle § 10 InfZ. I aplikace tohoto důvodu nicméně může být pochybná, neboť údaj o majetkových poměrech může být jen údaj, jenž poskytuje určitou ucelenou informaci o těchto poměrech. Samotné sdělení, že právnická osoba platí na místním poplatku 1 000 Kč nebo 2 000 Kč ještě o jejích majetkových poměrech vypovídat nemusí. Ten údaj by se v tomto případě dle InfZ poskytnout musel.

Ve specifických případech by se snad dalo uvažovat o tom, zda takovému údaji neposkytnout ochranu z důvodu obchodního tajemství (§ 9 InfZ). Pokud by z výše poplatku bylo možné odvodit, kolik např. hracích přístrojů daný poplatník má, a bylo-li by možno takový údaj považovat za obchodní tajemství (pokud by splnil všechny znaky), pak by asi z tohoto důvodu bylo možné žádost odmítnout.

Dotaz 2:

Přišla konkrétní žádost dle InfZ, jednalo se o poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatníkem byla právnická osoba a dotaz zněl, zda tato právnická osoba jako poplatník splnila ohlašovací povinnost, jaké metry záboru veřejného prostranství v ohlašovací povinnosti nahlásila, zda zaplatila, zda jí bylo vyměřeno a kolik jí bylo vyměřeno. To jsou poměrně konkrétní údaje z poplatkového spisu, jestli teda výměra zpoplatnění je informace, kterou lze poskytnout...

JUDr. Furek, MV vstoupil s otázkou: Jak jste tuto žádost vyřídili?

Dotazující:

Zatím jsme ji nevyřídili, to byl teprve 1. telefonický dotaz 1. stupně, brzy u nás patrně skončí, pakliže bude zamítnuto, asi skončí i u vás na odvolání proti rozhodnutí. Dříve to byly osobní a majetkové poměry, dnes jsou to jen poměry, jestli konkrétní výměra u právnické osoby. Platbu bych asi nesdělil, protože když sdělím platbu, zda zaplatil nebo nezaplatil, to už o majetkových poměrech určitým způsobem vypovídat může. Protože když nezaplatil, je možné, že na to nemá.

Odpovídá - JUDr. Furek, MV:

NSS např. nepovažoval za údaje o majetkových poměrech výši platby, kterou dostává zdravotnické zařízení od zdravotní pojišťovny. Takovou informaci NSS (zjednodušeně řečeno) nevyhodnotil jako údaj o majetkových poměrech, protože daný údaj nedává celkovou představu o tom, jaké majetkové poměry zdravotnické zařízení má. Rozhodně se proto daný pojem nedá vykládat v nějakém rozšiřujícím smyslu. Spíše varuji před tím, aby za majetkové poměry, ve smyslu InfZ byl považován jakýkoli údaj o platební morálce nebo platebním postupu právnické osoby. To by bylo z hlediska dostupné judikatury přinejmenším problematické.

U místního poplatku za užívání veřejného prostranství mě nenapadá, na základě jakých důvodů by se u právnické osoby ten údaj, např. o výši, kterou zaplatila, poskytovat neměl.

Bohužel nedostatek InfZ je v tom, že povinnost mlčenlivosti zkrátka nezohledňuje zcela dobře. Když se tento zákon přijímal, tak se původně počítalo s tím, že se do zvláštních zákonů v některých případech povinnost mlčenlivosti prolomí výslovně (daňový řád mezi těmito normami nebyl). InfZ byl nakonec přijat s tím, že se do InfZ obecně vyloučila povinnost mlčenlivosti jako důvod pro neposkytnutí informace, čímž ovšem byla vyloučena mlčenlivost i ve všech ostatních předpisech, v nichž měla být podle původního návrhu zachována. Takže s povinností mlčenlivosti, při vyřizování žádosti InfZ s několika drobnými výjimkami, si nemůžete vystačit a musíte hledat jiné důvody v InfZ pro případné neposkytnutí informace.

U právnické osoby se nabízí majetkové poměry, ale zde pouhý údaj o výši platby např. poplatku za užívání veřejného prostranství může být takto vyhodnocen, o tom bych měl závažně pochybnosti. V některých případech jakoby k optické kolizi s povinností mlčenlivosti dojít může,

nicméně InfZ je takto nastaven, a pokud požadovaný údaj legálně poskytnu dle InfZ, tak nemohu být postížen za porušení povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu.

Dotaz 3:

Já bych se ještě vrátila k místnímu poplatku za jiné technické herní zařízení. Jak postupovat, pokud poplatník splnil ohlašovací povinnost, poplatek nebyl vyměřen, nebyl uhrazen, ale zároveň žádá správce poplatku o splátkování a o posečkání?

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Ale ano, může požádat o posečkání, ale správce poplatku musí hledat důvody, pro které takové žádosti vyhoví, což ale není v kolizi s tím, že mu poplatek zároveň vyměří.

Dotazující:

Pokud správce poplatku žádosti nebude chtít vyhovět, jak má poté správně odůvodnit takové rozhodnutí?

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Provozovatel samozřejmě uvádí nějaké důvody, proč chce platit ve splátkách. Správce poplatku tedy ty důvody zhodnotí a rozhodne, zda mu vyhoví či ne.

Dotazující:

To je jediná možnost, jak chce přejít skutečnost, že mu bude vyměřeno, až když nebude správně nebo včas zapláceno.

Odpovídá - JUDr. Jirásková, MF:

Ale to spolu nesouvisí a nevylučuje se, že je-li vyměřeno, nemůže požádat o splátkování nebo o posečkání s placením, protože se v průběhu toho poplatkového procesu dostane do nějaké platební neschopnosti a požádá o splátky.

Dotaz 4 – Ing. Marcela Irová, České Budějovice:

Já bych se do toho vložila, jelikož se to týká nás. Ten provozovatel nás požádal podle § 156, odst. 1, písmeno e) DŘ, což je možnost povolit posečkání úhrady daně, popřípadě rozložení její úhrady na splátky při důvodném očekávání částečného nebo úplného zániku povinnosti uhradit daň. Provozovatel požádal o posečkání do okamžiku výsledku soudního přezkumu platebního výměru s odkazem na náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 77/06, dle kterého je pravděpodobnost zrušení sporných zákonných ustanovení a souvisejících právních aktů poměrně vysoká.

Odpovídá – JUDr. Jirásková, MF:

Důvod, který použil, je důvod, kdy rozhoduje z úřední moci správce daně. Ten rozhoduje o posečkání, pokud hrozí, že daň nebude zaplácena. Zde provozovatel uvedl důvod, který ještě nenastal. Pokud se dobře domnívám, tak žádná žádost u ÚS není. Na co byste tedy dál čekali? Ještě nikdo nedal žádost k Ústavnímu soudu, aby v tomto případě rozhodoval o zákonnosti nebo nezákonnosti právní úpravy, takže vám zřejmě nezbyvá nic jiného, než mu nevyhovět.

Dotazující:

V případě, že tedy zamítneme posečkání, vyzveme ho k úhradě správního poplatku, abychom o té žádosti jednali, a následně zamítneme...

Reaguje – JUDr. Jirásková, MF:

Jistě....Vždy je třeba řádně vyhodnotit tu situaci, čeho se ta žádost týká a odůvodnit, proč té žádosti nevyhovím.

Dotaz 5:

Provozovatel podal návrh sám na sebe na insolvenční řízení, což tedy pro nás znamená nějakým způsobem se k tomu postavit a do toho insolvenčního řízení se přihlásit. Podmínkou je vykonatelný platební výměr nebo splatná pohledávka ve smyslu soupisu, protože splatná se stává podle vyhlášky, takže teď nevíme, jak se k tomu správně právně postavit.

Odpovídá – JUDr. Jirásková, MF:

Tam jsou dvě splatnosti. Splatná se stává buď termínem splatnosti anebo náhradním termínem splatnosti stanoveným v rozhodnutí, a to je 15 dnů od právní moci rozhodnutí.

Doplňuje – Mgr. Jung, GFŘ:

Co se týká přihlášky do insolvenčního řízení, tak vy máte možnost podat tzv. odhadnutou pohledávku. Insolvenční správce poté vyžaduje upřesnění této pohledávky, a to až v okamžiku, kdy dojde k prvnímu přezkumnému jednání. Pokud je tedy rozhodnuto o úpadku a neprobíhají v něm žádné opravné prostředky (většinou se udává 30 dnů, a pak máte dalších zhruba 30 dnů na to, abyste to doručili i s nějakou promlčecí lhůtou), pak je třeba podat upřesnění pohledávky soudu, nehledě na to, že vy skutečnou výši platby víte, ta se asi měnit nebude. Připomínám, že odhadnutou pohledávku lze při upřesňování pouze snížit, nikoli zvyšovat.

* * *

IV. Dopady daňového řádu na vymáhání nedoplatků u místních poplatků

Mgr. Jiří Jung, Generální finanční ředitelství, Odbor vymáhání v úvodu svého příspěvku zodpověděl dotazy, které obdržel před konáním tohoto semináře.

Dotaz 1:

Budou pro obce publikovány vzory rozhodnutí k jednotlivým procesním úkonům při správě místních poplatků dle daňového řádu?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ:

Náležitosti úkonů správce daně jsou vymezeny daňovým řádem. V současné době je na webových stránkách Ministerstva financí zveřejněno Metodické doporučení pro krajské úřady a Magistrát hlavního města Prahy ve věci vyměřování místních poplatků, jehož součástí jsou i vzory platebních výměrů. Vypracování vzorů některých dalších úkonů správce poplatků může být v budoucnu Ministerstvem financí zvaženo. GFŘ řídí a metodicky vede pouze daňovou správu.

Dotaz 2:

Jak postupovat při vymáhání poplatku, je-li poplatník nezletilý? Lze nedoplatek vymáhat vůči zákonným zástupcům?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ:

Vůči zákonným zástupcům jej vymáhat nemůžete. Pakliže např. má podnikatel milenku a mají spolu dítě, podnikatel postaví dům, kde žije milenka i s jeho dítětem Dům je v majetku potomka - nezletilce. Mohou dlužit za popelnice nebo jiné poplatky a v tu chvíli je poplatníkem nezletilec, ale adresátem je jeho zákonný zástupce. Lze vymáhat na nezletilci v tom případě, že by měl stavební spoření na své jméno nebo například bankovní účet. Pokud nemá, nabízí se nyní jiná možnost. V zákoně o správě daní a poplatků se obecním úřadům zakazovala možnost používat zástavní právo při vymáhání nedoplatků. Tato možnost podle daňového řádu již existuje, takže vám nic nebrání zajistit nemovitost ve vlastnictví nezletilce zástavním právem a počkat si, až ten nezletilec dospěje, nehledě na to, že zajištění zástavního práva nemovitosti v poměrně velkém procentu případů poplatníka přinutí k činnosti, že nakonec dojde k uhrazení nedoplatku.

Pokud jde o zásadu přiměřenosti, tak lze i pro vcelku malé nedoplatky prodávat nemovitost, což aprobejuje i Ústavní soud, není-li jiná možnost. Např. ohledně loteriijních automatů disponujete s částkami poměrně vysokými, takže tam, myslím, není žádný problém.

Dotaz 3:

Jak postupovat s vymáháním nezaplaceného poplatku v případě úmrtí poplatníka?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ:

V případě úmrtí poplatníka, je třeba jej přihlásit do dědického řízení. Je nutné přihlídnout k přechodnému ustanovení, konkrétně v § 264 odst. 16, dle kterého *Nedoplatky evidované podle dosavadních právních předpisů daňovým subjektům, které do dne nabytí účinnosti tohoto zákona zanikly bez právního nástupce, nebo zemřely bez dědice, aniž by zde byla možnost požadovat úhradu těchto nedoplatků na ručители, zanikají dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a dále se o nich neeviduje.*

Dotaz 4:

V případech, kdy nedoplatek poplatku bude nedobytný nebo by jeho vymáhání bylo spojeno se zvláštními a nepoměrnými obtížemi, je možno využít postupu dle § 158 daňového řádu a nedoplatek odepsat. Jaký je konkrétní postup při odepisování daňového nedoplatku, konkrétně v případě místního poplatku? V které fázi daňového popř. exekučního řízení lze nedoplatek odepsat? A v které fázi exekučního řízení lze nedoplatek odepsat?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ:

Nedoplatek lze odepsat v podstatě v jakékoli fázi exekučního řízení. Víte, že se vede podle daňového řádu dokazování, místní šetření apod. a jestli správce poplatku dospěje v jakékoli fázi k tomu, že nedoplatek nemůžete vymocit, tak jej může odepsat. Odpis je evidenční stav, správce poplatku si může kdykoli zkontrolovat, zda dlužník nezískal nějaký majetek. Pak nedoplatek může znovu vymáhat dál, pokud nebyl prekludován.

* * *

Základní teze:

- začlenění převážné většiny norem upravujících daňovou exekuci do daňového řádu (DŘ), s připuštěním subsidiárního použití občanského soudního řádu (OSŘ) jen v omezeném rozsahu.
- Upuštěno od formalizované upomínky k zaplacení – tj. výzvy k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě (nahrazena fakultativním upozorněním na nedoplatek - § 153 odst. 3 DŘ).

- Zásada minimalizace nákladů vymáhání, které jdou k tíži dlužníka (§ 175 odst. 2 DŘ).
- Ochrana před zmařením exekuce účelovou dobrovolnou úhradou jen vymáhaných nedoplateků (§ 150 odst. 6 + § 152 odst. 1 DŘ).

Navází na JUDr. Jiráskovou, která zmiňovala, že bylo upuštěno od formalizované výzvy, která má dnes jen fakultativní charakter. Je vhodné shromažďovat e-mailové adresy a telefony poplatníků a formou e-mailů a GSM bran jim takové upozornění zasílat. Není pak problém si archivovat takovéto výzvy anebo si je vytisknout, dát do spisu a nikdo vás pak nemůže za takový postup postihnout, neboť není dán ani důvod nějakého postihu. Je třeba v této otázce posuzovat místní a osobní znalost, kdy víte, že některý poplatník je opravdu problémový, víte, že je třeba jej upozornit, protože bude dělat potíže. Na druhou stranu je pravda, že dost poplatníků, když jim byla doručena výzva v náhradní lhůtě, zaplatili, protože na úhradu skutečně zapoměli.

Lhůta pro placení daně - §160 DŘ

- **prekluzivní** - *po marném uplynutí nedoplatek zaniká, nelze jej vybrat a vymáhat* (§ 153 odst. 4; § 160 odst. 1)
- **délka: 6 let** (lze obecně prodloužit na max. **20 let**);

- nedoplatek zajištěný zástavním právem zapsaným ve veřejném registru prekluduje až **30 let** po zápisu

počátek je určen: dnem splatnosti nebo dnem náhradní splatnosti, pokud byl pro daný nedoplatek stanoven (*už nikoliv konec daného roku = **faktické zkrácení lhůty***)

Pokud jde o lhůtu pro placení daně podle § 160 DŘ z pohledu vymáhání, tak zde je stanovena lhůta 6 až 20 let. Dle odst. 2 a 3 § 160 DŘ **lhůta běží znovu ode dne**, v němž došlo k úkonu způsobujícímu přerušení, přičemž těmito úkony jsou: zahájení exekučního řízení, vydání exekučního příkazu, zřízení zástavního práva (§170) anebo oznámení (§ 101 odst. 6) o rozhodnutí posečkáni [splátkách] (§ 156).

U zřízení zástavního práva na nemovitost je možnost prodloužit splatnost nedoplatku na 30 let, ale je tam jedna zásadní podmínka. Toto zástavní právo totiž musí být zapsáno ve veřejném registru. Pouze toto zástavní právo má lhůtu 30 let. Ostatní zástavní práva, která nejsou zapsána ve veřejném registru, mají stejnou lhůtu jako normální nedoplatek, čili 6 let.

Veřejným registrem je v současné době katastr nemovitostí, námořní a lodní rejstřík a letecký rejstřík. Notářské rejstříky nebo rejstřík zástav notářské komory není veřejným rejstříkem.

Ust. § 160 odst. 4 DŘ pak stanoví, kdy lhůta pro placení daně neběží, a to předáte-li vymáhání nedoplatku soudnímu exekutorovi, s ohledem na insolvenční řízení při přihlášení pohledávky do tohoto řízení nebo při přihlášení pohledávky do veřejné dražby, a dále pak nově daňovými exekucemi srážkami ze mzdy, anebo dožádáním mezinárodní pomoci při vymáhání. Tyto poslední dvě věci, zejm. daňová exekuce srážkami ze mzdy, byla do daňového řádu zavedena z ryze praktických důvodů. Měl-li totiž někdo přiznanou minimální mzdu nebo nějaký minimální příjem, tak v praxi splátkování trvalo velmi dlouho, např. bylo-li možné strhávat daňovému subjektu max. po 500 Kč z dlužné částky, ale přitom dlužil např. 30 000 Kč, řízení se logicky velmi protahovalo. Z toho důvodu se přistoupilo k tomu, že po dobu exekuce ze mzdy lhůta pro placení daně stojí a nemůže tak dojít k její prekluzi.

Co se týče způsobu vymáhání (§ 175 až § 232 DŘ), tak je třeba si uvědomit, že vymáhání je širší pojem než daňová exekuce. Daňová exekuce je pouze jedním ze způsobů vymáhání a v daňovém řádu je nově ustanoveno, jakým způsobem lze vymáhání provést.

Správce daně může vymáhat:

- **daňovou exekuci**
- **prostřednictvím soudu** nebo **soudního exekutora**,
- **insolvenční řízení**
- přihlášení **do veřejné dražby**.

Způsob vymáhání nedoplatku musí být takový, aby nebyl ve zjevném nepoměru k výši nedoplatku, přičemž správce daně je při vymáhání nedoplatku příslušný i k jeho vybrání.

Když jsme navštívili jako exekutoři obecní úřady, tak se nás pracovníci ptali, zda si mají vzít exekutora, z jakých důvodů, jestli si to obhájí a jaký na to máme názor. Dnes nám dává daňový řád široké pole možností. Prakticky tedy není překážka v tom, aby obce samy mohly kromě exekucí na bankovní účty provádět i exekuci movitých věcí. Tento postup není nijak složitý. Závisí samozřejmě na nějaké logistice, kolik má ta která obec lidí apod. Když si ale vezmeme, že dnes se stanoví exekuční náklady 500 Kč, pokud je dlužná částka do 25 000 Kč, a potom náklady na výkon prodeje jsou dalších 500 Kč, tak byste mohli věc exekučně zabavit, prodat v dražbě s nějakým výtěžkem a náklady, které by tím vznikly daňovému subjektu, by byly pouze 1 000 Kč. K tomu je samozřejmě třeba připočítat čas a mzdy na zaměstnance, ale pakliže je exekuce svěřena soudnímu exekutorovi, tak náklady daňovému subjektu mohou stoupnout řádově o 600 - 700 procent.

*Správce daně by měl tedy volit takový způsob vymáhání, při kterém náklady související s vymáháním **nebudou ve zjevném nepoměru** k výši nedoplatku! V praxi se to týká zejména případů předávání drobných částek k vymáhání soudním exekutorům.*

K možností obrany proti exekučním úkonům lze využít námitku (§159 DŘ), odvolání (§ 109 DŘ a násl.) a návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce (§ 179 DŘ). Tam, kde byla v minulosti dána námitka, přidal daňový řád odvolání, čili rozšířil možnosti obrany daňového subjektu na odvolání.

Námitku lze uplatnit proti všem úkonům správce daně při placení daní, s výjimkou rozhodnutí, proti němuž se lze odvolat. Námitku proti úkonu správce daně při placení daní vyřizuje správce daně, který úkon provedl.

Odvolání lze podat proti každému rozhodnutí správce daně, pokud zákon nestanoví jinak. Podává se ke správci daně, pokud DŘ nestanoví jinak a nově je tedy připuštěno odvolání proti exekučnímu příkazu a proti rozhodnutí o exekučních nákladech; bez odkladného účinku (dříve byla jen námitka).

Exekuční titul (§ 176 odst. 1 DŘ) – DŘ přesně uvádí, co musí exekuční titul obsahovat. Exekuční titul je vykonatelné plnění. V případě dělené správy je to např. pokutový blok.

Exekučním titulem je

a) výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní,

Obsahuje:

- a) *označení správce daně, který výkaz nedoplatků vydal,*
- b) *číslo jednací,*
- c) *označení daňového subjektu, který neuhradil nedoplatek (dále jen „dlužník“),*
- d) *údaje o jednotlivých nedoplatcích,*
- e) *podpis úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka; tuto náležitost lze nahradit uznávaným elektronickým podpisem úřední osoby,*
- f) *potvrzení o vykonatelnosti,*
- g) *den, k němuž je výkaz nedoplatků sestaven.*

- b) vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžité plnění, nebo
- c) vykonatelný zajišťovací příkaz.

Výkaz nedoplatků je vykonatelný až tehdy, když jsou vykonatelná všechna rozhodnutí a všechny částky, které jsou na něm uvedeny. Nelze vydat nějaký výkaz nedoplatků s tím, že by byla v platnosti např. jen polovina nedoplatků a druhá polovina nebyla.

Vztah k občanskému soudnímu řádu (OSŘ) stanoví § 177 DŘ.

Porovnáme-li ZSDP a daňový řád, tak co se týče hlavně exekuce, v daňovém řádu narostl velký počet paragrafů. V ZSDP jich bylo jen několik s mnoha odstavci, v daňovém řádu je problematika exekuce dělena přesněji a podrobněji. Většina pravomocí správce daně je uvedena v daňovém řádu. Důvod, který k této systematice zákonodárce vedl, je ten, že dříve poplatníka klamaly ty skutečnosti, když v OSŘ bylo napsáno, že soud provede, vykoná, udělá, ale v podstatě si to poplatníci neuměli převést na reálnou situaci. Oproti tomu většina práv dlužníka a poddlužníka zůstala v OSŘ. Čili to, co a jak má správce daně konat, je uvedeno přesně v daňovém řádu, pouze některé drobnosti, jako je např. prodej podniku a věci, zůstaly v OSŘ.

Obecně tedy platí:

- nestanoví-li daňový řád jinak, postupuje se při daňové exekuci podle OSŘ (tj. subsidiární role OSŘ ke speciálnímu DŘ)
- pravomoci správce daně, jakožto exekučního orgánu, upravuje výlučně daňový řád.
- tam, kde vystupuje správce daně coby oprávněný z exekučního titulu, použijí se obdobně ustanovení OSŘ upravující postavení oprávněného.
- zohledněno specifické postavení daňové exekuce → zejména úprava daňové exekuce prodejem movitých věcí a nemovitostí a rozvrhové řízení.

Nařízení daňové exekuce - § 178 DŘ

Daňová exekuce se nařizuje **vydáním exekučního příkazu**, čímž je zahájeno exekuční řízení (*exekuční řízení není ekvivalentem pojmu daňová exekuce*).

Výrok exekučního příkazu obsahuje kromě náležitostí podle § 102 odst. 1 DŘ:

- a) způsob provedení daňové exekuce,
- b) výši nedoplatku, pro který je exekuce nařizována,
- c) výši exekučních nákladů podle § 183 odst. 1 a 2 DŘ,
- d) odkaz na exekuční titul.

Pokud se částka zvyšuje o úrok z prodlení, správce daně nařídí ve výroku exekučního příkazu i exekuci tohoto úroku a uvede zde rovněž způsob jeho výpočtu.

Exekuční příkaz se doručuje všem účastníkům řízení, nabytí právní moci exekučního příkazu se doručuje pouze poddlužníkovi, a to bezodkladně.

Daňovou exekuci lze vykonat v podstatě třemi způsoby (okruhy):

- postižením jiných majetkových práv:
 - a) srážkami ze mzdy
 - b) příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb,
 - c) příkázáním jiné peněžité pohledávky,
 - d) postižením jiných majetkových práv,
- prodejem movitých věcí
- prodejem nemovitostí.

Pro správce místních poplatků bude zajímavé zejména postižení jiných majetkových práv, pro něž je typické to, že mají poddlužníka, se kterým musí správce daně komunikovat a který má určitá práva a povinnosti uvedená v DŘ.

U příkázání pohledávky z účtu daňový řád umožňuje vyhledávací činnost, zjistí-li správce daně č. účtu, pošle exekuční příkaz nejprve poddlužníkovi a poté dlužníkovi, a pakliže uplyne lhůta na odvolání, zašle nabytí právní moci bance.

U srážek ze mzdy je obdobný postup, tj. správce daně si zjistí dotazem u zdravotní pojišťovny, kde dotyčný dlužník pracuje, bude znát jeho plátce ze mzdy, kterému opět pošlete exekuční příkaz, tj. nejprve poddlužníkovi, potom poplatníkovi a plátce mzdy by vám za dodržení omezení, která jsou daná životním minimem apod., bude vyplácet příslušnou částku.

U příkázání jiné peněžité pohledávky se jedná o jakoukoli peněžitou částku, která není ani mzdou a není ani pohledávkou z účtu. Jde o případy, kdy např. poplatník sdělí, že by rád dluh zaplatil, ale že má pohledávku za jiným (svým) dlužníkem, na jejíž zaplacení čeká. Pak lze tuto jinou pohledávku převzít a poslat exekuční příkaz poddlužníkovi s tím, aby tato faktura byla zaplacená správcem poplatku a nikoli dlužníkovi (původnímu věřiteli).

Postižení jiných majetkových práv je právo, které má majetkovou povahu a je rovněž převoditelné na jinou osobu. Jedná se zejména o podíl v obchodní společnosti nebo členské právo a povinnosti v družstvech.

Instrumenty k daňové exekuci

- 1) § 179 – Vyloučení majetku z daňové exekuce
- 2) § 180 – Prohlášení o majetku
- 3) § 181 – Odklad a zastavení daňové exekuce
- 4) § 182 až 184 – Exekuční náklady

Vyloučení majetku z daňové exekuce (§ 179 DŘ)

Oproti ZSDP přibyl v DŘ nově **vyloučení majetku z daňové exekuce**. Čili dříve by se to řešilo pouze dle OSŘ. Daňový řád se nově zabývá vyloučením majetku z daňové exekuce, které podrobně upravuje v § 179.

Řízení o vyloučení majetku z daňové exekuce začíná po zahájení daňové exekuce na návrh:

- **osoby, které svědčí právo k majetku nepřipouštějící provedení exekuce** nebo
- osoby, které je exekučním příkazem ukládána povinnost ohledně takového majetku,
- popřípadě **z moci úřední**, kdy správce daně rozhodnutím vyloučí z daňové exekuce majetek, kterému svědčí právo nepřipouštějící provedení exekuce.

Předmětem tohoto řízení je tedy majetek, kterému svědčí právo nepřipouštějící provedení exekuce (= pouze majetek třetích osob). Příjemcem tohoto rozhodnutí je dlužník a další osoby, které podaly návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce.

Vlastní úprava řízení ve věci vyloučení majetku z daňové exekuce z povahy věci vylučuje instrument excindační (vylučovací) žaloby dle OSŘ.

Po dobu řízení o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce nelze majetek, který je předmětem návrhu, prodat. *Na rozdíl od OSŘ (§ 336i odst. 1) se tento zákaz prodeje vztahuje na nemovitosti i na movité věci.*

Prohlášení o majetku (§ 180 DŘ)

Prohlášení o majetku je zvláštním institutem, který dříve nebyl podle ZSDP upraven. Finanční úřady postupovaly podle OSŘ, kdy žádaly soud, aby si předvolal daňového poplatníka k jednání. Dnes tuto možnost dává daňový řád přímo správcům poplatku jako takovou zvláštní formu předzajištění majetku. Jedná se o jistou obdobu k ustanovení § 260 a násl OSŘ. DŘ umožňuje nejen ústní osobní jednání, ale i korespondenční formu.

Podmínky vyžádání:

- výzva (ne kratší než 15 dnů, poučení o následcích, nelze se odvolat)
- ohledně nesplnění této povinnosti není správce daně vázán povinností mlčenlivosti pro účely trestního řízení
- nemožnost provedení daňové exekuce z účtu u poskytovatele platebních služeb

Vydat výzvu lze tedy až v případě, kdy je exekuce příkázáním pohledávky u bankovních služeb neúspěšná. Nejdříve tedy správce daně musí obeslat banky, zjistit, zda má dlužník účet nebo ne a pakliže zjistí, že má např. debetní účet a banka sama zruší účet poté, co je jí zaslán exekuční příkaz, tak teprve v tu chvíli má správce daně doložené, že dlužník nemá žádný účet a můžete jej vyzvat k prohlášení o majetku.

Prohlášení o majetku v listinné podobě musí mít úředně ověřený podpis a musí obsahovat seznam zákonem vymezeného majetku (včetně SJM). Prohlášení o majetku nemusí daňový subjekt podávat v insolventi či nucené správě, při zániku vymáhaného nedoplatku a je-li u dlužníka zavedena nucená správa.

Po doručení výzvy jsou právní úkony dlužníka (s výjimkou úkonů spočívajících v běžné obchodní činnosti a uspokojování základních životních potřeb a správy majetku) vůči správci daně a osobám, které mají proti dlužníkovi pohledávku vymahatelnou na základě exekučního titulu, neúčinné. Dlužník tedy nesmí ve chvíli, kdy prohlašuje, kdy trvá platnost výzvy prohlášení majetku, nemůže volně disponovat svým majetkem. Přitom není potřeba autoritativní určení soudem, v případě, kdy dlužník s majetkem disponuje, ale je možnost obrátit se přímo na třetí osobu, do jejíž majetkové sféry se majetek dlužníka neúčinně dostal.

Odklad a zastavení daňové exekuce (§ 181 DŘ)

Správce daně může daňovou exekuci na návrh dlužníka nebo z moci úřední částečně nebo zcela odložit, zejména šetří-li se skutečnosti rozhodné pro zastavení daňové exekuce, vyloučení předmětu exekuce ze soupisu věcí nebo podmínky pro posečkání úhrady nedoplatku.

V DŘ je přesně dáno, kdy je možný odklad a kdy zastavení daňové exekuce. **Daňovou exekuci lze odložit** úplně, zcela nebo částečně, tj. hlavně v případě, kdy si daňový subjekt požádá o posečkání, takže správce daně věc odloží a daňový subjekt si může požádat o posečkání jen některé částky, která je vymáhaná, proto částečně. Poté správce daně šetří, zda tam ty důvody pro posečkání skutečně jsou a pakliže nejsou, nebo jakmile pominou, rozhodne správce daně o jejím pokračování (pokud nebude daňová exekuce zastavena). Nestanoví-li správce daně jinak, právní účinky již provedených exekučních úkonů zůstávají zachovány.

K zastavení daňové exekuce (zcela nebo zčásti) správce daně přistoupí opět buď na návrh příjemce exekučního příkazu, nebo z moci úřední, pokud pro její nařízení nebyly splněny zákonné podmínky, odpadl důvod daňové exekuce, bylo povoleno posečkání úhrady nedoplatku, byl postihnout majetek:

- k němuž náleží právo nepřipouštět exekuci,
- věci nepodléhající exekuci,
- zaniklo právo vymáhat nedoplatek,
- výtěžek nepostačí ani ke krytí exekučních nákladů,
- jsou zjištěny nepoměrné obtíže spojené s vymáháním,

- dlužník nepobírá dostatečnou mzdu nejméně po dobu jednoho roku mzdu alespoň v dostatečné výši,
- bylo nařízeno více daňových exekucí a postačí pouze některá z nich, nebo
- je tu jiný důvod, pro který nelze pokračovat.

Exekuční náklady (§ 182 - 184 DŘ)

Exekuční náklady zahrnují náklady za nařízení daňové exekuce, náklady za výkon prodeje a hotové výdaje vzniklé při provádění exekuce. Lze je stanovit exekučním příkazem (s výjimkou stanovení výše hotových výdajů) nebo samostatným rozhodnutím, proti kterému se lze odvolat do 15 dnů ode dne jeho doručení. Při exekuci, jejímž exekučním titulem je zajišťovací příkaz, se hradí pouze hotové výdaje.

Povinnost uhradit exekuční náklady vzniká:

- vydáním EP (tj. realizací prvního úkonu vedoucího k doručení),
- vydáním samostatného rozhodnutí o výši exekučních nákladů (Náklady za nařízení daňové exekuce činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, nejméně však 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč),
- z částky vymožené daňovou exekucí se nejprve hradí hotové výdaje.

Povinnost uhradit hotové výdaje vzniká:

- dlužníkovi zahájením dražby
- zpeněžením předmětu daňové exekuce mimo dražbu.

Nyní se vrátím ještě **k zástavnímu právu (§ 170 DŘ)**, které ÚSC dříve nemohli používat. Na rozdíl od ZSDP (§1 odst. 4 ZSDP) není v daňovém řádu omezující ustanovení pro použití zástavního práva.

Zástavní právo je jedno ze zajišťovacích instrumentů daňového řádu, kdy podmínkou pro prodloužení vymahatelnosti nedoplatku na 30 let je zápis do veřejného rejstříku.

Vzniká dnem doručení dlužníkovi (nikoli tedy právní mocí rozhodnutí jako podle ObčZ) a v případě majetku evidovaném ve veřejném registru dnem doručení tomuto registru - letecký rejstřík, lodní rejstřík, katastr nemovitostí (nikoli tedy odevzdáním zástavnímu věřiteli jako podle ObčZ).

Zřizuje jej správce daně **rozhodnutím** o zřízení zástavního práva. Kromě obecných náležitostí rozhodnutí (§ 102 DŘ) je nutno uvést též:

- **výši zajištěné daně** (=výše daňové pohledávky)
- **označení zástavy** (=věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt nebo nebytový prostor, obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví - § 153 odst. 1 ObčZ)

Subsidiárně se zde použijí ust. § 152 a násl. **občanského zákoníku**.

Zástavní právo zanikne zrušením právní mocí rozhodnutí správce daně, ze zákona (viz § 170 ObčZ), zánikem daňové pohledávky, zánikem zástavy, uplynutím lhůty pro placení daně (viz §160 DŘ) - u nemovitostí 30 let, nebo stanoví-li tak jiný zákon.

Zánik uhrazením daňové pohledávky se rozumí uhrazením nedoplatku včetně příslušenství. U příslušenství místního poplatku (zvýšení poplatku) totiž nejsou jako takové nějaké úroky z prodlení, kdežto zástavní právo zajišťuje všechny pohledávky – i úroky z prodlení, které přirůstají k příslušenství.

Nově je pak v DŘ zakotvena povinnost vyznat daňový subjekt a vlastníka zástavy (nemusí do vlastních rukou) o zániku zástavního práva.

Společná ustanovení pro daňovou exekuci (§ 185 DŘ)

Pokud patří majetek postižený daňovou exekucí do společného jmění manželů, má manžel dlužníka ohledně tohoto majetku stejné postavení jako dlužník (v pochybnostech se má za to, že majetek patří do společného jmění manželů).

Vznikne-li dlužníkovi při daňové exekuci vratitelný přeplatek, správce daně jej vrátí i bez žádosti do 15 dnů.

Dojde-li v průběhu daňové exekuce prodejem movitých věcí nebo prodejem nemovitostí ke změně **místní příslušnosti** - daňovou exekuci dokončí ten správce daně, který ji nařídil.

K obecným ustanovením o daňové exekuci postižením majetkových práv (§ 186 DŘ)

V daňovém řádu jsou v § 186 obecně kvalifikovány osoby – poddlužník – daňová exekuce příkazáním pohledávky z účtu, příkazáním jiné peněžité pohledávky a daňová exekuce postižením jiných majetkových práv. Tj. exekuce, které by mohly ÚSC využívat k vymáhání pohledávek na místních poplatcích či jejich nedoplatcích. Asi bude také záležet na velikosti obce či města a na tom, jaký aparát má k vymáhání k dispozici. Výhodou je možnost využití obecní policie, také finanční úřady obecní policii často využívají.

Poté jsou exekuce prodejem movitých nebo nemovitých věcí - v § 174 – 232 se – pokud by byl zájem, lze oslovit MF a v sekci GFŘ by bylo možné zajistit k této problematice samostatné školení. Bohužel není časového prostoru zabývat se úskalími jednotlivých daňových exekucí. V případě jakýchkoliv dotazů se však můžete obrátit na můj e-mail: jiri.jung@mfcgfr.cz.

* * *

Dotazy a názory z pléna:

přepis zvukového záznamu

Dotaz 1:

Jedná se mi o účast druhého z manželů při daňové exekuci. My obvykle nevíme, zda je dlužník vůbec ženatý nebo vdaná. Máte zkušenosti, zda MV poskytuje informace z informačního systému evidence obyvatel na vazební osobu - manžela nebo manželku? V případě, že bychom zjistili manžela, můžeme prostřednictvím součinnosti zjišťovat majetkové poměry, resp. např. účet toho druhého z manželů, který by šel postihnout exekučním příkazem na jiné majetkové právo, myslím, že je to ten exekuční příkaz. Postupují takto finanční úřady?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ:

Lze zjišťovat pouze majetkové poměry dlužníka. Pokud se jedná o společný účet manželů, tak pokud je účet ve vlastnictví dlužníka, není problém. Pokud je ve vlastnictví manžela dlužníka, tak peníze na účtu nelze postihnout exekucí. Jsou v SJM až ve chvíli, kdy jsou z účtu fyzicky vybrány. Jedinou cestou je, že pokud zjistíte, že například mzda chodí na účet manžela – vlastníka účtu, tak lze vydat exekuční příkaz na postižení jiné peněžité pohledávky třetí osoby. To znamená, že manžel – majitel účtu bude v tomto případě poddlužník.

Dotaz 2 – KÚ Jihočeského kraje:

Rád bych využil přítomnosti MV, MF a GFŘ a vnesl otázku dělené správy, tedy výkonu daňových záležitostí a vymáhání a záležitostí porušení rozpočtové kázně. Je to dotaz z jiného

soudku, než jsou místní poplatky, ale v této věci jsme kontaktovali i MF s dotazem, jakým způsobem řešit otázku mlčenlivosti, protože je to záležitost atributu promíjení vyměřených výměrů, odvodů a příslušenství penále za porušení rozpočtové kázně, které řeší nově podle zákona č. 250/2000 Sb. úřad v samostatné působnosti. Zde máme pak problém s tím, když si subjekt požádá o prominutí tohoto odvodu podle daňového řádu. V takových případech rozhoduje ten, kdo poskytl, což je samospráva – zastupitelstvo kraje. Tam právě říkáme, že dochází k prolomení mlčenlivosti tím, že já jako „daňář“ musím zastupitelstvu předložit spis a všechny informace, které jsem se o tom řízení dozvěděl, tak aby mohlo relevantně a správně o žádosti poplatníka rozhodnout. Takže jsem se dotazoval, zda můžeme tyto žádosti předávat k projednání zastupitelstvu kraje na veřejném zasedání. Ze strany MV mi bylo odpovězeno, že samozřejmě platí v první řadě mlčenlivost dle daňového řádu, ale samozřejmě citlivě, a že bude dotaz předán ještě MF. MF mi odpovědělo, že „ano - platí mlčenlivost, ale dejte to na zastupitelstvo kraje na neveřejné zasedání“. Proto se chci zeptat MV jako garanta zákona o krajích, jak mám zajistit projednání na neveřejném zasedání zastupitelstva kraje, když ze zákona jsou všechna jednání zastupitelstva veřejná. Těch odpovědí mám totiž několik a každá je trochu jiná, proto bych chtěl využít přítomnosti zástupců všech tří rezortů a vyjasnit tak tuto problematiku.

Reaguje – Mgr. Prokop, MV:

Zasedání zastupitelstva nejen kraje ale samozřejmě i všech ÚSC jsou vždy veřejná, pokud je něco neveřejného, tak se nejedná o zasedání zastupitelstva.

Dotazující – KÚ Jihočeského kraje:

To plyne ze zákona o krajích, ale zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů říká, že rozhoduje o žádosti orgán, který poskytl, což je zastupitelstvo. Dokud se to tedy promíjí, je to bez problémů, ale když se stane, že subjektu nebude prominuto, pak se odvolá a řekne, že zastupitelstvo kraje neoprávněně projednávalo jeho žádost veřejně a já dostanu pokutu, že jsem materiál pro zastupitelstvo zpracoval jako správce daně z podkladů daňového řízení. MF, odbor 12, jako garant financování veřejné správy k tomu řekl: „Projednejte to, dejte to na zasedání zastupitelstva, ale k neveřejnému projednání.“

Také z MV nám bylo při sdělení o předání na MF řečeno, že by to mělo být projednáno na neveřejném zasedání zastupitelstva kraje.

Odpovídá – JUDr. Furek, MV:

K otázce neveřejnosti zasedání zastupitelstva kraje v souvislosti s aplikací zákona č. 250/2000 Sb., konkrétně promíjení odvodů za porušení rozpočtové kázně, bych rád poskytl určité upřesnění.

Na MV se obrátil KÚ Jihočeského kraje, který ve svém dotazu předložil stanovisko z MF nebo GŘ (teď si nejsem úplně přesně jistý), ve kterém se zásadně říkalo (zjednodušeně řečeno), že o návrhu na prominutí odvodu za porušení rozpočtové kázně je možné rozhodovat na neveřejném zasedání ZK. Protože se dotaz týkal primárně výkladu zákona č. 250/2000 Sb., byl postoupen na MF s naším právním názorem, ve kterém jsme jednoznačně konstatovali, že neveřejná zasedání zastupitelstva konána být nemohou s tím, že pokud zákon č. 250/2000 Sb. přímo předpokládá, že o prominutí nebo částečném prominutí povinnosti odvodu bude rozhodovat ten orgán, který rozhodl o poskytnutí příslušné částky z rozpočtu, a jelikož takovým orgánem za určitých okolností může být i ZK a ze zákona o krajích přímo vyplývá, že zasedání ZK musí být bezvýjimečně veřejné, pak ustanovení těchto dvou zákonů neznamenají nic jiného, než že **o příslušném prominutí odvodu se rozhoduje na veřejně konaném zasedání ZK**, čímž je v tomto případě „prolomena“ neveřejnost daňového řízení. V tomto smyslu se v žádném případě nejedná o porušení povinnosti mlčenlivosti. Pokud je mi známo, tak MF, konkrétně odbor pana ředitele Zikla, se s uvedeným právním názorem ztotožnil a poskytl řediteli KÚ Jihočeského kraje obsahově identické stanovisko. Bližší argumenty tady nebudu uvádět, snad pouze jediný – poskytování veřejných prostředků a poskytování příslušných úlev z těchto veřejných prostředků je v každém případě již svou podstatnou veřejnou záležitostí a v tomto směru se logicky

upřednostní zásada veřejného zasedání ZK proti případné povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu. Stanovisko z MF je možné učinit přílohou zápisu z tohoto semináře.

Dotaz 3 – KÚ Jihočeského kraje

Dovolují si využít ještě přítomnosti zástupce GFR, protože zatím máme problém v případech dělené správy – při výkonu vymáhání veřejných prostředků, na kterém se domlouváme zatím na místní úrovni s finančními ředitelstvími a s finančními úřady, protože se jedná o záležitost vymáhání prostředků samosprávných, které jsou svěřeny do vymáhání nám, a pak jsou to prostředky rezortů státního rozpočtu, kde je vymáhání svěřeno finančním úřadům. Tam se pak dostáváme do problémového výkladu mezi tím, kdy veřejná správa kraje a obce zprostředkovávají daňový exekuční titul a kdy je jim svěřeno jak rozdělování, tak i vymáhání. Chci se jen zeptat, jestli v tomto případě nepředpokládáte nebo neplánujete, že by bylo vhodné vydat k tomu nějaké stanovisko tak, aby i při poskytování veřejných prostředků toto bylo přísně ošetřeno.

Odpovídá – Mgr. Jung, GFR:

Já se pokusím na tohle vám odpovědět, ale bohužel vás asi neuspokojím. Dotace jako takové nejsou oborem činnosti našeho odboru 23, kterého jsem zástupcem. Náš odbor jako takový vydal pouze metodiku ohledně toho, jak postupovat při tom, když se vymáhal dotační titul podle ZSDP a jak to bude s přechodem na daňový řád. V daňové správě se ohledně dotací na přelomu roku 2010/2011 vytvořilo zcela nové organizační uspořádání a byla změněna místní příslušnost finančních úřadů a jednotlivých oddělení dotací. Omlouvám se, že vám v tuto chvíli nemůžu říci více.

* * *

V. Zkušenosti veřejného ochránce práv v agendě místních poplatků

Mgr. Barbora Kubíková, Kancelář veřejného ochránce práv

Stanovisko ke vztahu § 10 zákona o místních poplatcích a § 19 zákona o pozemních komunikacích (skryté mýto)

§ 19 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích

„V mezích zvláštních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích a za podmínek stanovených tímto zákonem smí každý užívat pozemní komunikace bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny (dále jen "obecné užívání"), pokud pro zvláštní případy nestanoví tento zákon nebo zvláštní předpis⁹⁾ jinak. Uživatel se musí přizpůsobit stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu dotčené pozemní komunikace.“

⁹⁾ zákon ČNR č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

§ 10 odst. 1 a 2 zákona o místních poplatcích

(1) Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst (dále jen "vybraná místa") platí fyzická nebo právnická osoba, které bylo vydáno povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst. Poplatek neplatí fyzické osoby mající trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitosti ve vybraném místě, osoby jim blízké, manželé těchto osob a jejich děti. Dále osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti nebo osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP a jejich průvodci.

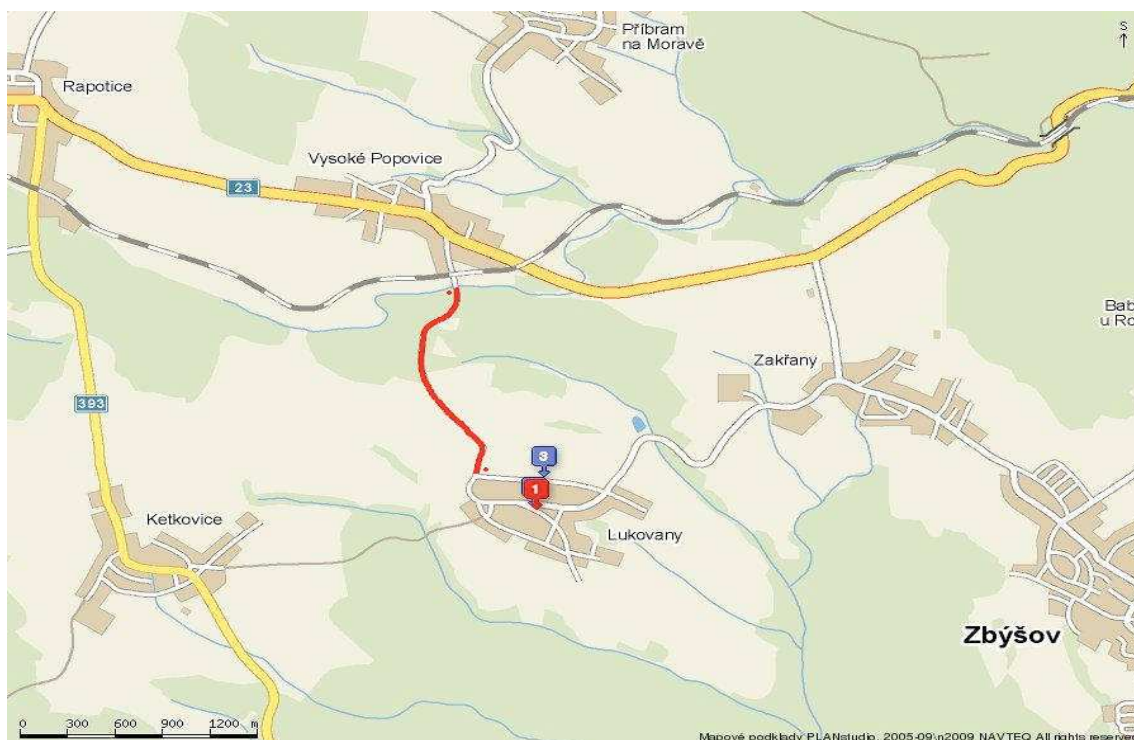
(2) Poplatek se vybírá za vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou.

Obecně závazná vyhláška obce Lukovany č. 5/2008, o místním poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí obce, ve znění obecně závazné vyhlášky č. 1 a 2/2009

Čl. 3

Vybraná místa podléhající poplatku, do kterých je jinak vjezd zakázán dopravní značkou „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ s dodatkovou tabulkou „Mimo vozidel s povolením OÚ Lukovany“ (dříve „Vjezd povolen po zaplacení místního poplatku“), se vymezují takto:

a) v místě vymezeném od křižovatky „U váhy“ po hájovnu č. p. 201

Osvobození a úlevy (čl. 7 OZV obce Lukovany)

Od poplatku se osvobozují:

- fyzické osoby s trvalým pobytem v obci Lukovany
- fyzické osoby vlastníci nemovitost v katastru obce Lukovany
- fyzické osoby blízké^[1] osobám majícím trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitosti ve vybraném místě, manželé těchto osob a jejich děti
- osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti
- osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP a jejich průvodci
- jednotky HZS, PČR a vozidla lékařské první pomoci a zdravotní služby
- fyzické osoby s trvalým pobytem v obci Vysoké Popovice

[1] § 116 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
osoby, které nejsou poplatníky předmětného místního poplatku ze zákona o místních poplatcích

Nález Ústavního soudu sp. zn.: Pl. ÚS 23/2000

Ústavní soud zrušil obecně závaznou vyhlášku obce (dnes již města) Dobřichovice.

Konstatoval, že most přes řeku (navazující v obou směrech na pozemní komunikaci) nelze považovat za „vybrané místo“, jelikož v jeho případě jde nepochybně o součást pozemní komunikace určené k obvyklému způsobu užívání komunikace.

Vybraným místem rozumí „ucelenější, zpravidla osídlenou lokalitu, kterou s vnějším světem (okolím) komunikace jako dopravní cesta spojuje“.

S poukazem na bezplatnost obecného užívání pozemních komunikací označil poplatek za průjezd motorovým vozidlem po mostě za odporující zákonu, a to bez ohledu na to, jakými náklady a z jakých prostředků byl most postaven nebo rekonstruován.

Úvahy ochránce k zákonnosti zavedení místního poplatku

Vyhláškou vydanou podle § 10 zákona o místních poplatcích lze zpoplatnit vjezd motorovým vozidlem do určitého místa či části obce, a tím ve skutečnosti zpoplatnit užívání pozemních komunikací, které se v takovém „vybraném místě“ nacházejí.

K porušení zákona o pozemních komunikacích zakotvujícího bezplatné užívání pozemních komunikací (k zavedení skrytého mýta) dojde v případě neexistence legitimního důvodu k regulaci vjezdu do takového místa právě zavedením místního poplatku. Legitimitu zavedení místního poplatku je tedy nutno poměřovat zejména povahou vybraného místa a důvody omezení provozu motorových vozidel v něm.

„Vhodným“ vybraným místem ochránce rozumí lokalitu, v níž je zapotřebí razantně omezit pohyb motorových vozidel za účelem zajištění ochrany této lokality, již nelze dosáhnout vhodnějšími nástroji.

Zpoplatněná zóna by měla mít nejen jednoznačné územní vymezení, ale uvnitř jejích hranic by se měl především nacházet obsah (historicky, lázeňsky či obdobně cenný), který zpoplatnění vjezdu do ní rozumně a s dostatečnou naléhavostí ospravedlňuje.

Pokud je „vybrané místo“ fakticky prázdnou množinou obsahující jen pozemní komunikaci, nejedná se o zpoplatnění v souladu se zákonem.

Ochránce má za to, že by vybraným místem obecně neměla být komunikace spojující dvě obce.

Jiný účel a nástroj regulace provozu na pozemních komunikacích

Zavedení místního poplatku bez dalšího neopodstatňuje:

- ochrana samotných komunikací
- ochrana osob bydlících v okolí komunikací před hlukem, prachem a vibracemi
- podpora turistiky v krajině

Jiné nástroje regulace:

- zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích
- zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Příklady možné regulace k uvedenému účelu:

- zákaz vjezdu (všech vozidel, vybraných druhů vozidel, případně vozidel, jejichž okamžitá hmotnost přesahuje vyznačenou mez)
- zákaz průjezdu
- nejvyšší dovolená rychlost

Skutečnosti nerozhodné pro posouzení zákonnosti zavedení místního poplatku

Zpoplatněn teoreticky může být i vjezd do neosídlené lokality, mělo by však jít o urbanistickou lokalitu – města a obce jsou urbanistickými celky - předmětem ochrany by tak měly být ty nejvíce cenné části území (viditelného, nikoliv katastrálního). Příklad: neosídlený areál hradu

Vybrané místo může být definováno prostřednictvím označení úseku určité komunikace (souboru komunikací) – při dodržení dalších podmínek nepůjde o nezákonné zpoplatnění.

Příklad: historicky cenná jedna ulice ve městě

Není rozhodné, zda vybrané místo představuje jediné dopravní spojení mezi bodem A a B, nebo nikoliv. I jediná přístupová cesta může být (při dodržení dalších podmínek) zpoplatněna legálně. Legalitu zpoplatnění naopak nelze dovozovat ze samotné existence alternativního spojení.

Praktické dopady OZV obce Lukovany

Vybraným místem je prakticky část pozemní komunikace spojující Lukovany s Vysokými Popovicemi (s železniční zastávkou u Vysokých Popovic), a to v délce cca 1,5 km. Jde o asfaltovou vozovku s nezpevněnými krajnicemi probíhající krajinou (polí) a lesem. Nachází se u ní jediná budova (hájenka).

Obec Lukovany není průjezdní obcí, neexistuje proto důvod k použití této komunikace, nejsou-li cílem cesty přímo Lukovany nebo (opačným směrem) nejsou-li Lukovany přímo výchozím bodem cesty (viz mapku).

Osvobozením osob s trvalým pobytem nikoliv ve vybraném místě, ale v obcích, jež komunikace (zde vybrané místo) spojuje, a vlastníků nemovitostí v katastru obce Lukovany, obec prakticky od poplatku (nad rámec zákona, který zohledňuje nezbytnost vjezdu do vybraného místa např. z důvodu trvalého pobytu přímo ve vybraném místě) osvobodila od poplatku většinu potenciálních uživatelů pozemní komunikace, kteří, stejně jako případní ostatní uživatelé komunikace, mohou rovněž využít jiných pozemních komunikací spojujících Velké Popovice a Lukovany (trasou, pravda, minimálně dvakrát delší).

Co je tedy prakticky výsledkem regulace – nezměněný rozsah užívání komunikace „místními lidmi“, kteří tvoří nesporně hlavní skupinu potenciálních uživatelů komunikace, omezení (vyloučení) „cizích“ uživatelů, kteří nejsou ochotni zaplatit poplatek (žádat o povolení) a výběr poplatku od „cizích“ uživatelů pozemní komunikace, kteří jsou ochotni zaplatit čistě za užití pozemní komunikace (kratší trasy), neb prakticky nemají jiný důvod zpoplatněný úsek pozemní komunikace využít.

Veřejný ochránce práv a Ústavní soud

Ochránce dne 17. ledna 2011 podal k Ústavnímu soudu návrh na zrušení obecně závazné vyhlášky obce Lukovany č. 5/2008, o místním poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí obce, ve znění obecně závazné vyhlášky č. 1 a 2/2009,

a to na základě ustanovení § 64 odst. 2 písm. f) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů*.

Věc je vedena pod sp. zn. Pl. ÚS 12/11.

* „Návrh na zrušení jiného právního předpisu nebo jeho jednotlivých ustanovení podle čl. 87 odst. 1 písm. b) Ústavy jsou oprávněni podat ... veřejný ochránce práv ...“

* * *

Dotazy a názory z pléna:

Přepis zvukového záznamu

Dotaz - Ing. Roman Jodas, Statutární město Teplice:

Já bych se vrátil k daňovému řádu – nařízení daňové exekuce. V tom taxativním výčtu, jak můžeme postupovat, nám chyběli v podstatě exekuce na důchod a dávky sociální péče. Chtěl bych se proto zeptat, jestli je možné tímto způsobem postupovat i na tyto případy.

Odpovídá - Mgr. Jung, GFŘ:

Ano samozřejmě, já jsem to bohužel více nepitval, protože základní školení úředníka daňové exekuce je 14 dní, proto se i ta má prezentace odvíjela od časové dotace tohoto semináře. Kdybych měl školit každý způsob daňové exekuce zvlášť, na probrání všech způsobů by bylo potřeba daleko více času.

Dotazující:

Bude to tedy čistě s odvoláním na § 178 a nebudeme to dál dávat na odstavec 2 písm. a), b), c),..., protože my jsme se tam nenašli a ve skutečnosti nám to nebylo povoleno zákonem.

Odpovídá - Mgr. Jung, GFŘ:

Z toho výčtu uvedeného v § 178 odst. 2 DŘ pod jednotlivými písmeny je to bráno jako mzda.

Reaguje - Mgr. Kubíková, Kancelář VOP:

Dovolím si k tomu stručné doplnění. Dávky sociální péče ani dávky pomoci v hmotné nouzi v současnosti nelze exektovat, s výjimkou vymáhání přeplatku na takové dávce. V tom případě lze takové dávky postihnout, ale jen srážkami ze mzdy (v režimu ustanovení § 178 odst. 5 písm. a) daňového řádu). Z dávek státní sociální podpory nelze vůbec exektovat jednorázové dávky a z opakujících se dávek příspěvek na bydlení. Ostatní opakující se dávky státní sociální podpory lze exektovat také jen srážkami ze mzdy. Praktické možnosti postižení dávek, jsou tedy (i s ohledem na výši nezabavitelných částek při provádění srážek) velmi omezené. Přehled postižitelnosti dávek v příloze.

* * *

Další zasláné dotazy:

Dotaz 1 (Vasilie Koubová, Magistrát města Karlovy Vary):

V konkrétně popsaném případě (v praxi velmi častém) lze postupovat obnovou řízení?:

Ohlašovací povinnost k poplatku ze psů byla splněna v roce 2010 a poplatek za rok 2010 byl vybrán v poměrné části při splnění ohlašovací povinnosti. Splatnost poplatku dle OZV je stanovena do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Poplatek za rok 2011 nebude zaplacen ve lhůtě splatnosti, přestože je vždy zaslána složenka. Dlužník bude dále vyrozuměn o nedoplatku dle § 153 DŘ. Vyrozumění, byť zasláné obyčejnou zásilkou nebude poštou vráceno. Správce poplatku vydá platební výměr např. v prosinci 2011. Dlužník platební výměr řádně převezme, ale nezplatí. Bude tedy zasláno vyrozumění o nedoplatku s upozorněním na zahájení vymáhání nedoplatku. Dlužník nezplatí, nereaguje. Správce poplatku vydá v roce 2012 exekuční příkaz na „účet“. Teprve po „obstavení účtu“ dlužník doloží úhyn psa v roce 2011.

Bude správným postupem

zrušení exekuce a (což nemáme problém)
a dále

rozhodnutí o obnově řízení z moci úřední podle § 117 odst. 1 písm. a) DR - vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění správce daně uplatněny a v obnoveném řízení samostatným rozhodnutím bude vyměřen poplatek v alikvotní části (do úhynu psa)?

Odpověď – Mgr. Jung, GFŘ

Protože byl dotaz položen velmi obecně a bylo zde potřebné doplnit řadu údajů, bylo o něm s dotazujícím podrobně hovořeno telefonicky a výstupem je to, že základní problém leží mimo oblast vymáhání.

Obecně lze konstatovat, že:

Nezaplatí-li poplatník místní poplatek včas nebo ve správné výši vyměří správce poplatku poplatek platebním výměrem. Pokud v době vydání platebního výměru (§ 101 odst. 2 daňového řádu) stále není poplatek zaplacen, oznámí se platební výměr poplatníkovi s tím, že náhradní lhůta splatnosti poplatku uplyne 15 dnů po právní moci platebního výměru. Má-li poplatník důkazní prostředek osvědčující jeho osvobození od poplatku nebo nastala skutečnost, na základě které již není povinen platit místní poplatek, tak by měl proti platebnímu výměru podat odvolání.

Z daného dotazu nelze dovozovat, že by mohl být využit mimořádný opravný prostředek, kterým je obnova řízení a to splněním podmínky uvedené v § 117 odst. 1 písm. a) daňového řádu, neboť dané ustanovení stanoví, že „vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být **bez zavinění příjemce** rozhodnutí nebo správce daně uplatněny v řízení již dříve a mohly mít podstatný vliv na výrok rozhodnutí“.

Z hlediska vymáhání je nutno mít na paměti, že exekutor se ve fázi exekučního řízení nemůže zabývat skutečnostmi, které nastaly před vydáním vykonatelného výkazu nedoplatku, tedy v řízení vyměřovacím. V exekučním řízení se exekutor nemůže zabývat skutečnostmi, které nastaly před vydáním vykonatelného rozhodnutí. V exekučním řízení se exekutor může zaměřit zejména na vhodnost a proporcionalitu způsobu a rozsahu provedení exekuce, na vykonatelnost exekučního titulu, na jeho právní účinnost vůči povinnému apod., nikoliv již na přezkoumávání důvodnosti samotného exekučního titulu. Viz rozh. Nejvyššího správního soudu ČR: **sp. zn. 1Afs 47/2004-7** a rozh. Nejvyššího správního soudu ČR **sp. zn. 9 Afs 74/2008-82**.

Pokud tedy by bylo namítáno již po vydání exekučního příkazu, jak je zřejmě v dotazu popsáno, nelze za stávající situace na exekučním příkaze nic měnit.

Dotaz 2:

Je obec oprávněna vybírat místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt také od majitele (provozovatele) kempu, který pronajímá plochu k umístění karavanů? Ačkoli je v kempu vybudováno sociální zařízení a návštěvníci v něm pobývají za účelem rekreace, majitel kempu se brání tím, že není ubytovatelem ve smyslu občanského zákoníku ani zákona o místních poplatcích a jako vlastník kempu pouze poskytuje plochu k přistavení karavanu, nikoli ubytovací službu, tudíž není povinen platit poplatky za rekreační pobyt.

Odpověď – odbor dozoru a kontroly veřejné správy, MV:

Provozovatel kempu skutečně není povinen platit místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, je však povinen jej od návštěvníků ubytovaných v kempu vybrat a následně odvést obci.

Na rozdíl od jiných poplatků totiž vystupuje u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt vedle poplatníka další daňový subjekt, kterým je **plátce - ubytovatel**, tj. osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci poplatku poplatek vybraný od poplatníků. **Poplatníkem** je fyzická osoba, která přechodně a za úplatu pobývá v lázeňském místě nebo v místě soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace, pokud neprokáže jiný důvod

svého pobytu. **Poplatníkem** je tedy osoba ubytovaná, která splňuje tyto dvě podmínky současně, tj. že je ubytovaná „za úplatu“ a zároveň „za účelem léčení či rekreace“. **Předmětem zpoplatnění** je pak tento přechodný pobyt na území obce uskutečněný za účelem léčení nebo rekreace a za úplatu (pobyty bezplatné nejsou předmětem tohoto poplatku).

V případě provozovatele kempu tedy hovoříme o plátcí, který, jelikož je v přímém kontaktu s poplatníky, poplatek obci odvádí jako určitý prostředník (mezičlánek) za poplatníky. Přitom není rozhodné, že provozovatel kempu poskytuje rekreativům aj. návštěvníkům pouze plochu k přistavení karavanu. Jednak lze totiž kemp podřadit pod pojem „místo soustředěného turistického ruchu“, neboť slouží k pobývání za účelem rekreace, a jednak plocha pro umístění karavanu v kempu je poskytována za úplatu, což jsou rozhodující zákonná kritéria pro možnost zpoplatnění takového přechodného pobytu na území obce. Navíc z občanského zákoníku (ust. § 754 a násl.) upravujícího smlouvu o ubytování nevyplývá, že by provozovatel kempu nebyl ubytovatelem.

Povinnost platit poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt tedy dopadá na osoby ubytované v kempu za účelem rekreace, nikoli na provozovatele kempu. Provozovatel kempu má však povinnost od ubytovaných osob poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt vybrat a ve vyhlášce stanovené výši a lhůtě splatnosti odvést obci.

Dotaz 3:

Je možné zpoplatnit místním poplatkem z ubytovací kapacity také ubytovací kapacitu v bytech a rodinných domech? Neboli jsou poplatníky tohoto poplatku také osoby, které inzerují nabídky ubytování např. ve volném pokoji svého domu/bytu nebo nabízí přechodný pronájem celého bytu? Dotazem správce poplatku u těchto osob, proč neplatí, jsou sdělovány argumenty v tom smyslu, že se nejedná o zařízení sloužící k přechodnému ubytování (např. dle kolaudace), ale byt či dům je pronajímán příležitostně.

Odpověď – odbor dozoru a kontroly veřejné správy, MV:

Předmětem poplatku, skutečností, která poplatku podléhá, je ubytovací kapacita zařízení, tj. jednotlivá lůžka využitá pro přechodné ubytování za úplatu ve veřejném i neveřejném ubytování. Aby mohla obec zpoplatnit ubytovací kapacitu, musí u ní být splněny určité podmínky dané zákonem o místních poplatcích. ZMP vymezuje předmět poplatku a poplatníka v ust. § 7 tak, že *poplatek z ubytovací kapacity vybírá v obcích a městech v zařízeních **určených k přechodnému ubytování za úplatu**. Poplatek platí ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodné ubytování poskytl.*

Slova *určená k přechodnému ubytování* je třeba vykládat jako stavebně uzpůsobená, specifikovaná či vymezená stavebně-technickými předpisy za účelem poskytování přechodného ubytování. Přechodným ubytováním má zákon o místních poplatcích na mysli ubytování fyzické osoby mimo obec jejího trvalého bydliště (pobytu), popř. dočasné ubytování fyzické osoby bez trvalého bydliště v ČR. Poplatku tedy podléhá lůžková kapacita v zařízeních určených stavebními předpisy pro přechodné ubytování za úplatu, tzn. že **v kolaudačním rozhodnutí musí být jako účel využití pro předmětný stavební objekt nebo jeho část stanoven (určen) přechodný pobyt (ubytování) za úplatu**.

Tento závěr podporuje i záměr zákonodárce, který novelou ZMP - zákonem č. 229/2003 Sb. nově vymežil ubytovací zařízení, ve kterých lze zpoplatňovat využitou lůžkovou kapacitu tak, že v ust. § 7 odst. 1 byla zrušena slova *"sloužících nebo"*. Ust. § 7 odst. 1 ZMP totiž do 31. prosince 2003 znělo tak, že: *„Poplatek z ubytovací kapacity se vybírá v lázeňských místech nebo místech soustředěného turistického ruchu z ubytovací kapacity v zařízeních sloužících nebo určených k přechodnému ubytování za úplatu.“* Důvodem této úpravy byla skutečnost, že kontrola poplatkové povinnosti v bytových domech, rodinných domech či ve stavbách pro individuální rekreaci byla v praxi téměř nereálná. Zákonodárce tedy vědomě z předmětu daného poplatku

vyjmul možnost zpoplatnění ubytovací kapacity také v objektech sice možná fakticky sloužících, ale určených k jinému než přechodnému ubytování.

Přechodné ubytování poskytované za úplatu v bytech nebo rodinných domech místnímu poplatku z ubytovací kapacity nepodléhá.

* * *

Závěrem JUDr. Furek poděloval všem za účast a ukončil seminář s přáním hezkého zbytku dne.

V případě jakýchkoliv dalších dotazů se můžete obrátit na náš odbor, emailová adresa: odbordk@mvcr.cz. Velmi rádi odpovíme.

Přílohy zápisu:

- 1) Stanovisko Ministerstva financí odboru Financování územních rozpočtů a programové financování postupu orgánu kraje při promíjení odvodu a penále za porušení rozpočtové kázně v souvislosti s dodržáním zásady veřejného jednání zastupitelstva kraje a povinnosti mlčenlivosti dle daňového řádu
- 2) Možnost postižení dávek výkonem rozhodnutí (exekucí)

Zápis zpracoval odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra
Texty příspěvků a odpovědi na dotazy byly vystupujícími autorizovány